

1

2016
ročník 68

TÉMA ČÍSLA

Age management
v personálním řízení

Certifikát Handicap
Friendly pro Knihovnu
města Ostravy

NOVÝ SERIÁL

Jak se budí knihovny

čtenář

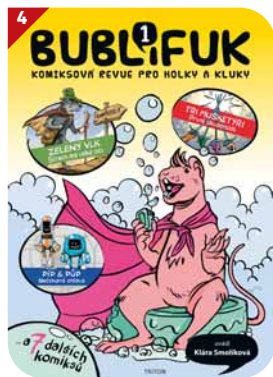
M Ě S Í Č N Í K P R O K N I H O V N Y

0 1

9 770011 232004

Cena 40 Kč

OBSAH čtenář

- 3..... TÉMA**
Age management a možnosti jeho uplatnění v personálním řízení ♡ Ilona Štorová
- 9..... ČTENÁŘ PŘEDSTAVUJE KNIŽNÍ FESTIVALY TABOOK** ♡ Lenka Šimková
- 12..... PR jako umění komunikace, prezentace a propagace:** výsledky průzkumu v českých knihovnách v roce 2015 ♡ Petra Šicová
- 15..... JAK NA TO**
Oranžová, nebo zelená? Jak prezentovat přátelské a inspirativní knihovny ♡ Andrea Peříková
- 17..... Certifikát Handicap Friendly pro Knihovnu města Ostravy** ♡ Miroslava Mikušková
- 20..... RECENZE**
A nezaslouženým vítězem se stává... ♡ Petr Nagy
- 22..... V Ústí říkají oceňování ANO!** ♡ Miroslav Bünter
- 23..... KNIHOVNÁM V MALÝCH OBCÍCH**
Jak se budí knihovny: Kudy se vydat ♡ Eva Husáková
- 24..... Jak se staví (knihovnický) sen: rekonstrukce knihovny Právnické fakulty Masarykovy univerzity** ♡ Petra Georgala
- 27..... Digitalizace z evropských fondů ve Vědecké knihovně v Olomouci** ♡ Miloš Korhoň
- 31..... KLÁŘINA KUCHARKA ANEB DESET RECEPTŮ NA WORKSHOPY V KNIHOVNĚ**
Knižní cukroví ♡ Klára Smolíková
- 34..... TIP DO VAŠÍ KNIHOVNY**
Hřbitovní kvítí na smetaně – kniha přínosná pro čtenáře, knihovníky i učitele ♡ Jan Meier
- 35..... Víte, že... Bublifuk – komiksová revue pro holky a kluky**
- 36..... PSALO SE JINDE**
- 37..... LITERÁRNÍ VÝROČÍ Únor**
- 38..... ZUZANA HELINSKY SE HLÁSÍ ZE ŠVÉDSKA**
- 39..... ZE SVĚTA**
- 40..... NOVINKY Z FONDŮ KNIHOVNY KNIHOVNICKÉ LITERATURY NÁRODNÍ KNIHOVNY ČR**

MĚSÍČNÍK PRO KNIHOVNY

1 2016 ročník 68

Středočeský kraj

Vydává:

Středočeská vědecká knihovna v Kladně,
 příspěvková organizace Středočeského kraje,
 ul. Generála Klapálka 1641, 272 01 Kladno

Evid. č. časopisu MK ČR E 485
 ISSN 0011-2321 (Print) ISSN 1805-4064 (Online)
 Šéfredaktorka: Mgr. Lenka Šimková
 Redaktorka: PhDr. Pavla Vlková
 Grafická úprava a sazba: Kateřina Bobková

Sídlo redakce (příjem inzercí a objednávky na předplatné):
 Středočeská vědecká knihovna v Kladně,
 příspěvková organizace, Gen. Klapálka 1641, 272 01 Kladno
 Tel.: 312 813 154 (Lenka Šimková)
 Tel.: 312 813 138 (Pavla Vlková)
 e-mail: ctenar@svkkl.cz; ctenar.vlkova@svkkl.cz;
 redakce@centrum.cz

Redakční rada:

Ing. Jiří Mika (předseda), PhDr. Ladislav Kurka,
 Mgr. Petra Miturová, PhDr. Vít Richter,
 Mgr. Renáta Salátová, Jiřina Soukupová,
 PhDr. Vladimíra Švorcová

Tisk: SERIFA, spol. s r. o., Jínonická 80, 150 00 Praha 5

Distribuce:

Rozesílání časopisu zajišťuje
 A.L.L. production, s. r. o., Ve Žlíbku 1800/77, Hala 7A,
 193 00 Praha 9 – Horní Počernice,
 tel.: 234 092 811 (sekretariát), e-mail: info@predplatne.cz
 Rozšiřují též společnosti holdingu PNS a. s.
 – drobný prodej: MONITOR CZ, s. r. o.; SUWECO CZ s. r. o.;
 B. Weleminová – PERIODIKA.
 Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím
 poštovní přepravy Praha čj. 1371/1994 ze dne 20. 6. 1994
 Podávání novinových zásilek bylo povoleno Českou poštou
 s. p. OZSeč Ústí nad Labem dne 21. 1. 1998. j. zn. P-327/98
 Cena jednoho čísla 40 Kč, roční předplatné 460 Kč
 (dvojčíslo 60 Kč)

Předplatné pro Slovensko: Heršlová Dana, L. K. Perma-
 nent spol. s r. o., pošt. schránka 4, 834 14 Bratislava 34,
 tel.: 00421-02 49 111 203, fax: 00421-02 49 111 209,
 e-mail: herslova@lkpermanent.sk
 Cena jednoho čísla 1,992 €, roční předplatné 22,575 €
 (dvojčíslo 2,656 €)

Časopis vychází s podporou dotace z programu MK ČR
 Knihovna 21. století. Vydavatel si vyhrazuje právo
 zveřejnit publikované materiály i na internetu.

Číslo odevzdáno k tisku 6. 1. 2016.
 Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

FROM THE CONTENTS

- TOPIC: Age management and ways of applying it in human resources
 Ilona Štorová |3
- Čtenář presents book festivals: TABOOK
 Lenka Šimková |9
- PR as the art of communication, presentation and promotion:
 results of research at Czech libraries in 2015 Petra Šicová |12
- HOWTO: Orange or green? How to present amicable
 and inspirational libraries Andrea Peříková |15
- Handicap Friendly certificate for Ostrava Library
 Miroslava Mikušková |16
- REVIEW: And the undeserving Winner... Petr Nagy |20
- In Ústí they say YES to the appraisal Miroslav Bünter |22
- LIBRARIES IN SMALL MUNICIPALITIES:
 How libraries are built – Which way to set off Eva Husáková |23
- How a (librarian's) dream is built: reconstruction of the Legal
 Faculty Library at Masaryk University Petra Georgala |24
- Digitalization of European funds at the Research Library in Olomouc
 Miloš Korhoň |27
- Klára's cookbook; or, Ten recipes for library workshops:
 Book confectionery Klára Smolíková |31
- TIP FOR YOUR LIBRARY: Graveyard Flowers with Cream Sauce
 – a book of benefit to readers, librarians and teachers Jan Meier |34
- You know that... |35
- REGULAR FEATURES

AUS DEM INHALT

- THEMA: Age Management und die Möglichkeiten für seinen
 Gebrauch in Personalverfahren Ilona Štorová |3
- Čtenář stellt Bücherfestivals vor: TABOOK
 Lenka Šimková |9
- PR als die Kunst der Kommunikation, der Präsentation
 und der Werbung: Umfrageergebnisse in tschechischen Bibliotheken
 im Jahr 2015 Petra Šicová |12
- WIE DARAUF: Orange oder grün? Wie kann man freundliche
 und inspirierende Bibliotheken präsentieren Andrea Peříková |15
- Das Zertifikat Handicap Friendly für die Bibliothek
 der Stadt Ostrava Miroslava Mikušková |16
- REZENSION: Und der unverdiente Sieger ist... Petr Nagy |20
- In Aussig an der Elbe sagen die Bewertete JA! Miroslav Bünter |22
- FÜR DIE BIBLIOTHEKEN IN KLEINEN DÖRFEN:
 Wie weckt man die Bibliotheken – welchen Weg soll man nehmen
 Eva Husáková |23
- Wie baut man den (bibliothekarischen) Traum: die Rekonstruktion
 der Bibliothek der Juristische Fakultät der Masaryk-Universität
 Petra Georgala |24
- Digitalisierung aus europäischen Fonds in der wissenschaftlichen
 Bibliothek in Olmütz Miloš Korhoň |27
- Klára's Kochbuch oder Zehn Rezepte für Workshops
 in Bibliotheken: das Buchgebäck Klára Smolíková |31
- TIPPS FÜR IHRE BIBLIOTHEKEN: Friedhofsbüchlein mit Sahneseife
 – ein Buch, das nutzbringend für Leser, Bibliothekare und auch
 Lehrer ist Jan Meier |34
- Wissen Sie, dass... |35
- STÄNDIGE SPALTEN

- TABOOK 2015 v zahrádce tábořského Baobabu
 (str. 9) Foto Lenka Šimková
- Z Oddělení Zvukové knihovny pro nevidomé a slabozraké KMO
 (str. 17) Foto Andrea Peříková
- Rekonstrukce knihovny Právnické fakulty MU
 (str. 24) Foto Jitka Janů
- Víte, že... začal vycházet Bublifuk? (str. 35)

ELEKTRONICKÁ VERZE A ARCHIV ČTENÁŘE — <http://ctenar.svkkl.cz>

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, ať už jsme příznivci novoročních předsevzetí, nebo k nim máme vlažnější postoje, jistě mi dáte za pravdu, že Nový rok je chvíle, kdy se ohlížíme, jak jsme si vloni vedli, a zároveň přemýšlíme, co udělat trochu jinak a nově. V redakci jsme začali hned u obálky.

Zatímco v roce 2015 vám Čtenář předkládal opečovávané a lákavé interiéry knihoven, letos budou obálky dokumentovat příklady knihoven, které se podle parafrázovaného přísloví „Když nejde čtenář do knihovny, musí knihovna za čtenářem“ snaží oslovit širší čtenářskou obec a vystupují z příjemně zabydleného prostoru knihovnických zdí. Možná se dostaneme do prostředí méně „vystajlovaného“ a učenáského, ale, myslím, stejně zajímavého.

Z tradičních rubrik si uchovává významné postavení rubrika *Téma*, která zachycuje aktuální trendy a dění v oboru – v tomto čísle je reprezentována článkem Ilony Štorové a věnována age managementu. Neméně zajímavý je příspěvek Petry Šicové o náhledu knihovníků na problematiku public relations, článek Miroslavy Mikuškové o přístupu ostravské městské knihovny k lidem s hendikepem nebo první počín z připravované série o malých knižních festivalech – tentokrát s informací o tábořském Tabooku.

Vedle předních rubrik a obecnějších článků najdete v lednovém Čtenáři nejen příspěvek s praktickými tipy na oživení, zpestření či zkvalitnění činnosti knihovny. Seriál Kláry Smolíkové s podnětnými workshopovými recepty sice v lednu končí, nikoli však spolupráce s autorkou, takže se můžeme společně těšit, jakými nápady nás v tomto roce zahrne. Také se s vámi chceme letos ve větší míře podělit o zkušenosti venkovských knihovníků, zejména v rámci rubriky *Knihovná v malých obcích*, kde už v tomto čísle najdete první příspěvek z miniseriálu *Jak se budí knihovny* – tentokrát popisuje situaci ve středočeských Chrustenicích. Pokud jste zvyklí Čtenáře prolistovat až do konce, zcela jistě nepřehlédnete ani novou upoutávací rubriku *Víte, že...*

Samé laskavé, pozitivní a příjemné inovace v pracovním i osobním životě Vám za redakci do roku 2016 přeje

Barla Ollon!

Národní muzeum představuje v Českém muzeu hudby výstavu **Komu asi patřila?**, kterou připravili odborníci z Knihovny Národního muzea. Až do **6. března**

2016 zde mají návštěvníci možnost dozvědět se, co si do svých knih zapisovali spisovatelé, umělci, politici, učenci, knihovníci či šlechtici, nebo jaké knihy sbírali, co četli, komu knihy věnovali a co obdarovaným do knih napsali. K vidění je například kniha hostů bývalého Šramotova mezinárodního restaurantu, Špalíček kramářských tisků s originální vazbou a titulním listem Josefa Váchala či kniha, ve které z neznámých příčin uvízla kulka ze střelné zbraně. Pro zájemce je připraven i bohatý doprovodný program v podobě komentovaných prohlídek a exkurzí do jediných dvou plně zachovalých palácových knihoven v Praze. Další informace naleznete na www.nm.cz.

NEUŠLO NÁM

V sobotu **5. prosince 2015** byla v **Bílenci slavnostně otevřena městská knihovna** s centrem pro seniory, která byla přesunuta z pronájmu v prostorově nevyhovující přístavbě Gymnázia Mikuláše Koperníka do nově zrekonstruovaného historického objektu na Slezském náměstí. Rekonstrukce budovy, která patří k nejstarší zástavbě města, byla zahájena v červnu 2014. Celkové náklady činily 23,5 milionu korun, z toho je 76,5 procenta hrazeno z dotace ROP Moravskoslezského kraje. Náklady města představovaly 5,5 milionu korun.

Severské země budou v květnu 2016 **čestným hostem veletrhu Svět knihy**, největšího knižního veletrhu v České republice, který se každoročně koná na Výstavišti v Holešovicích. U této příležitosti velvyslanectví Dánska, Finska, Norska a Švédska v Praze a kulturní institut Skandinávský dům spustily v září 2015 **literární kampaň #ReadNordic**. Cílem kampaně je propagovat literaturu zemí evropského Severu, a to prostřednictvím čtenářské výzvy o ceny, kulturních akcí a návštěv severských spisovatelů. Kampaň vyvrcholí na veletrhu Svět knihy, kde návštěvníky přivítá **severský stánek** a nabídne jim bohatý program. Více informací o kampani #ReadNordic najdete na www.readnordic.cz.

Age management a možnosti jeho uplatnění v personálním řízení

Způsob řízení s ohledem na věk zaměstnanců – tedy age management – se začíná v českém prostředí stále více prosazovat. Důvodem je zejména stárnutí populace, kterému čelí pracovní trh i v České republice, ale také prodlužující se věk odchodu do důchodu, na který je nutné reagovat jak na straně zaměstnavatele, tak zaměstnanců. Možná řešení přináší koncept age managementu a zejména možnosti podpory jednotlivých faktorů pracovní schopnosti.

VZNIK A VÝVOJ AGE MANAGEMENTU

Mezi první státy, které se problematikou stárnoucích zaměstnanců začaly systematicky zabývat, patří Finsko – a to již od 80. let minulého století. Profesor Juhani Ilmarinen stál s kolektivem výzkumných pracovníků z Finského institutu pracovního zdraví (FIOH) před výzkumným úkolem, který měl odpovědět na otázky, jaké změny nastávají u člověka v průběhu stárnutí, jakým způsobem tyto změny ovlivňují jeho schopnost pracovat a na základě jakých faktorů zvolit správný věk pro odchod do důchodu.

Východiskem pro odpovědi byla dlouhodobá výzkumná studie realizovaná pomocí nově sestavené metody Work Ability Index (WAI – Index pracovní schopnosti), která byla použita pro měření pracovní schopnosti u 6500 pracovníků státní a veřejné správy ve věku nad 45 let. Pro hledání odpovědi na dané otázky byl zvolen pozitivní přístup: byla měřena schopnost člověka pracovat, nikoliv nepracovat. Cílem studie byl rovněž výzkum změn, které se v průběhu stárnutí projevují, a to zejména v oblasti zdraví pracovníků a jejich funkční kapacity, ale i vlivů, které vytváří pracovní prostředí a stres.

Výsledky výzkumné studie byly vyhodnoceny po čtyřech a jedenácti letech a ukazovaly na zajímavá zjištění (Cimbálníková a kol., 2012):

- u 60 % měřených zaměstnanců zůstaly hodnoty pracovní schopnosti na dobré úrovni,
- u cca 10 % měřených zaměstnanců došlo dokonce ke zlepšení,
- u téměř 30 % zaměstnanců se hodnoty velmi výrazně zhoršily.

Vyhodnocení studie ukazovalo, že významnou úlohu v ovlivňování pracovní schopnosti zaměstnanců mají manažeři a vedoucí pracovníci a jejich schopnost, ale i ochota hledat řešení podporující pracovní schopnosti zaměstnanců. Výsledky také naznačovaly významnou souvislost se způsobem organizace práce, ergonomií pracoviště a na straně pracovníků pak poměrně významnou souvislost s jejich individuálním životním stylem. (Ilmarinen, 2008)

Tato zjištění byla pro finskou vládu velmi důležitá, výsledky studie byly iniciátorem změn v legislativě v oblasti pracovního zdraví a následně i při koncipování důchodové reformy. Na tuto pilotní studii následně navazovaly další národní programy, které se zaměřovaly na udržení a podporu pracovní schopnosti u zaměstnanců různého věku a v organizacích různého typu.

Finské úspěchy při řešení problematiky stárnoucích pracovníků inspirovaly mnoho evropských zemí i další země z celého světa. Velký rozvoj zaznamenala zejména metoda měření pracovní schopnosti Work Ability Index, která je v současnosti přeložena do 29 jazyků celého světa a umožňuje i mezinárodní srovnání hodnot pracovní schopnosti u konkrétních profesí.

V České republice byly koncept pracovní schopnosti a metody age managementu rozšířeny pomocí realizovaných mezinárodních projektů, jejichž nositelem byla Asociace institucí vzdělávání dospělých ČR, o. s., ve spolupráci s Masarykovou univerzitou, Univerzitou Palackého v Olomouci, Úřadem práce ČR, Krajskou pobočkou v Brně a Gender Studies, o. p. s. Zahraničními partnery byly finský FIOH a nizozemská společnost Blik op Werk.

Další informace o realizovaných projektech jsou k dispozici na webových stránkách realizátora projektu <http://www.aivd.cz/agemanagement>, kde jsou také k dispozici výstupy projektu ve formě tří publikací:

- CIMBÁLNÍKOVÁ, L. a kol. *Age Management. Komparativní analýza podmínek a přístupů využívaných v České republice a ve Finsku*. Praha: AIVD ČR, 2011. ISBN 978-80-904531-2-8
- CIMBÁLNÍKOVÁ, L. a kol. *Age Management pro práci s cílovou skupinou 50+. Metodická příručka*. Praha: AIVD ČR, 2012. ISBN 978-80-904531-5-9
- NOVOTNÝ, M. a kol. *Age Management. Jak rozumět stárnutí a jak na něj reagovat. Možnosti uplatnění Age Managementu v České republice*. Praha: AIVD ČR, 2014. ISBN 978-80-904531-7-3

Jedná se o první publikace, které jsou v České republice k problematice age managementu vydány. Přinášejí zejména zkušenosti z ostatních evropských zemí, jež se uvedenou problematikou dlouhodobě zabývají.

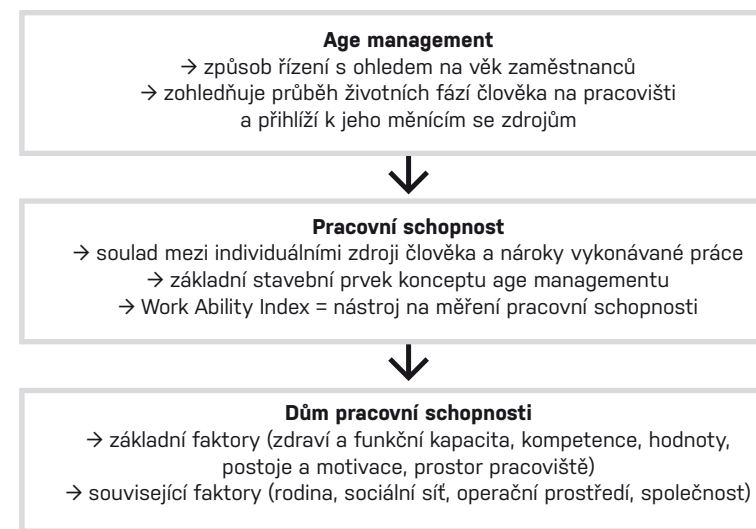
AGE MANAGEMENT A JEHO ZÁKLADNÍ POJMY

Zjednodušeně můžeme age management definovat jako způsob řízení s ohledem na věk zaměstnanců, který zohledňuje průběh životních fází člověka na pracovišti a přihlíží k jeho měnícím se zdrojům (zdraví, kompetence, ale i hodnoty, postoje a motivace). V popředí tohoto konceptu stojí tedy člověk a změny, kterými prochází v průběhu svého pracovního života.

Pojetí tohoto konceptu je široké a zahrnuje všechny generace zaměstnanců na pracovišti: přihlíží tedy jak ke generaci absolventů, tak i ke generaci rodičů s malými dětmi, nabízí konkrétní opatření pro příslušníky generace, která poskytuje formální i neformální péči dalším členům rodiny (někdy bývá označována jako „sendvičová“ generace), a samozřejmě svými opatřeními podporuje i stárnoucí pracovníky a přechod z pracovního života do důchodu.

Uplatňování jednotlivých opatření age managementu je postaveno na individuálním přístupu k pracovníkům se zohledněním skutečnosti, že s přibývajícím věkem rostou také individuální rozdíly mezi pracovníky – jak v oblasti tělesné a duševní výkonnosti, tak v případě zdravotního stavu. Do popředí zájmu se tedy dostávají otázky spojené právě s metodami udržování a podpory pracovní schopnosti a s hledáním silných stránek jednotlivých generací, které mohou pro organizace představovat strategickou výhodu.

Aby však tento koncept mohl být úspěšný, musí být doprovázen vstřícnou firemní kulturou, která podporuje všechny generace na pracovišti, i vzděláváním manažerů a pracovníků samotných. Zcela nepochybně neexistuje žádné jednoduché a okamžité řešení, neboť schopnosti každého člověka jsou velmi individuální a skládají se z mnoha faktorů – a současně jak jsou rozdílní lidé, tak jsou rozdílné i podmínky ve firmách. Postupy pro řízení pracovníků různého věku vyžadují dlouhodobou strategii řízení lidských zdrojů, a v konečném důsledku jsou určeny pro celý životní běh zaměstnanců – od absolventa až po pracovníka odcházejícího do důchodu.

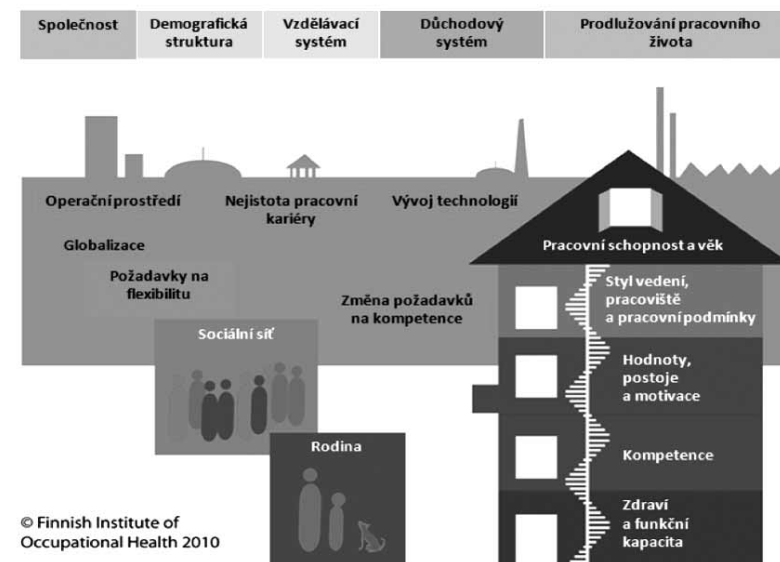

Obrázek č. 1: Age management a jeho základní pojmy Použitý zdroj: Štorová, 2015

KONCEPT PRACOVNÍ SCHOPNOSTI

S prodlužujícím se věkem odchodu do důchodu se předpokladem pro úspěšné uplatnění na trhu práce stává znalost a rozvíjení jednotlivých faktorů pracovní schopnosti. Základem našeho uplatnění na trhu práce je samozřejmě dobré zdraví, ale důležité jsou i další faktory. Stále významnější roli hraje naše schopnost učit se novým věcem, a tím i přizpůsobovat se okolním změnám a požadavkům na neustále se měnící kompetence – zejména v souvislosti s technologickým vývojem, ale i s dalšími požadavky na vykonávanou práci. Výrazným faktorem je rovněž spokojenost s vykonávanou prací a také s podmínkami na pracovišti, které ovlivňují motivaci k práci.

Všechny uvedené faktory byly uspořádány pracovníky FIOH do tzv. „Domu pracovní schopnosti“ a tvoří koncept pracovní schopnosti.

Obrázek č. 2: Dům pracovní schopnosti

Použitý zdroj: Cimbáliková a kol., 2012

Základní pojetí pracovní schopnosti je tvořeno rovnováhou mezi osobními zdroji pracovníka (zdraví a funkční kapacita, vzdělání, znalosti, dovednosti, hodnoty, postoje a motivace) a požadavky, které jsou na něho kladeny prostřednictvím pracovního zařazení: například obsah vykonávané práce, její náročnost i způsob organizace, ale i nároky plynoucí z pracovního prostředí, kolektivu a uplatňovaného způsobu řízení. (Ilmarinen, 2008)

V „Domu pracovní schopnosti“ jsou všechna patra propojena schodištěm, nastanou-li změny v jakémkoliv patře, mohou se projevit v jiném, a tím mohou ovlivňovat i celkovou pracovní schopnost. Například vývoj v oblasti informačních technologií vyvolá tlak na proškolení a tedy zvýšení znalostí i dovedností, nesprávná ergonomie na pracovišti má vliv na zdraví pracovníků apod. Důležitou součástí, která pracovní schopnost výrazně ovlivňuje, je možnost sladování rodinného a pracovního života, zejména v období, kdy pečujeme o malé děti anebo stárnoucí rodiče. V této životní fázi bychom nejvíce přivítali možnost využití flexibilních forem práce.

Dobrá pracovní schopnost je důležitá v každém věku, nejedná se tedy pouze o opatření, která podporují starší pracovníky. Do opatření, která pracovní schopnost podporují anebo zvyšují, se vyplatí investovat po celý život, protože jednotlivé faktory se v průběhu života výrazně mění a současně se mění také motivace pracovníků.

Příklady možností podpory pracovní schopnosti ze strany zaměstnavatele:

- péče o zdraví – zdravotní „balíčky“, pravidelné měření hodnot tlaku, cukru, BMI, programy na podporu odvykání kouření apod.,
- možnost sportovního vyžití, podpora fyzické kondice,
- propagace zdravého životního stylu a zdravého stravování,
- realizace vzdělávacích aktivit podle potřeb jednotlivých pracovníků,
- nastavení adaptačních programů a mezigenerační spolupráce (např. sdílená pracovní místa, mentoring),
- opatření na podporu sladování rodinného a pracovního života, možnosti využití flexibilních forem práce,
- motivace podle různých věkových skupin,
- řízení delší pracovní kariéry,
- podpora uspokojení z práce a zachování pracovní pohody, prevence stresu a psychosociálních rizik na pracovišti,
- ergonomie práce, workshopy s fyzioterapeuty (správné sezení, rozložení stolů, cvičení při práci atd.),
- přizpůsobení organizace práce (např. přizpůsobení času směn ve výrobě cyklům spánku a bdělosti),
- pracovní prostředí s relaxačními zónami.

Realizované výzkumy v oblasti pracovní schopnosti ukazují na významnou souvislost mezi hodnotami pracovní schopnosti a individuálním životním stylem pracovníka.

Ze strany pracovníka se jedná zejména o opatření podporující:

- zdravý životní styl s dostatkem fyzických pohybových aktivit (lékaři doporučují denně ujit 10 000 kroků, to je přibližně sedm kilometrů),
- zdravou výživu s dostatkem vlákniny, ovoce a zeleniny, dodržování pitného režimu,
- eliminaci škodlivých faktorů (kouření, nadměrné pití alkoholu, nadužívání léků),
- umění odpočívat – základem je správné hospodaření s časem, vyčlenění si času na své zájmy, relaxaci a obnovu duševních i fyzických sil,
- rozvoj sociálních kontaktů, setkávání se s přáteli, budování kvalitních mezilidských vztahů,
- znalost a posilování osobních silných stránek, vzdělávání se po celý život,
- pozitivní přístup k životu,
- používání klasických životních moudr, například *s úsměvem jde všechno líp* a *humor je kořením života*, umožňujících snadnější zvládnutí těžkých životních situací.

Ve vnímání spokojenosti s pracovním životem hraje důležitou roli prostředí pracoviště a nastavená firemní kultura. Pracovníci bývají ve většině případů velmi vnímaví k psychosociálnímu prostředí na svém pracovišti, které má velký vliv na jejich fyzické i psychické zdraví. Právě otázky duševního zdraví a pohody jsou podstatnými prvky pro udržení výkonnosti a uspokojení z práce, a tím i pro dobrou pracovní schopnost.

Mezi důležité příčiny poklesu pracovní schopnosti patří zejména pracovní nároky, které nejsou dostatečně sladěny s fyzickou a duševní kapacitou pracovníků. Ty mohou způsobovat stres a další zdravotní problémy, ztrátu motivace a vyvolat riziko pracovní neschopnosti, případně vést k předčasnému odchodu do důchodu.

Porozumění základním aspektům problematiky stárnutí a znalost podpory jednotlivých faktorů pracovní schopnosti se tak stávají důležitou kompetencí manažerů na různých úrovních, zejména z důvodu, že do budoucna bude tato kompetence rozhodovat o udržení kvalifikovaných pracovních sil a tím i o konkurenceschopnosti našich firem.

JAK PRACOVNÍ SCHOPNOST MĚŘIT – METODA WORK ABILITY INDEX (WAI)

Dobrá pracovní schopnost je důležitá pro zaměstnance, pro kterého je předpokladem uplatnění na trhu práce, ale i pro zaměstnavatele, neboť ekonomické výsledky závisí na práci jeho zaměstnanců.

Na základě znalostí jednotlivých faktorů pracovní schopnosti byla sestavena dotazníková metoda, která jednotlivé faktory hodnotí a pracovní schopnost vyjadřuje jedinou číselnou hodnotou v rozpětí od 7 do 50 bodů. Čím je hodnota vyšší, tím je pracovní schopnost lepší. Rozdělení základních hodnot je uvedeno v následující tabulce.

Tabulka 1: Rozdělení jednotlivých kategorií hodnot WAI (Rautio, Michelsen, 2013)

Rozpětí WAI (body)	Kategorie pracovní schopnosti	Cílem následných opatření je
7–27	Nízká	obnovení nyní špatné pracovní schopnosti
28–36	Průměrná	zajištění zlepšení pracovní schopnosti
37–43	Dobrá	podpora dobré pracovní schopnosti
44–50	Vynikající	udržení vynikající pracovní schopnosti

Jednotlivé kategorie hodnocení zohledňují zdravotní, fyzické a duševní předpoklady ke zvládnutí pracovních nároků a dosaženou hodnotu porovnávají s tzv. referenční hodnotou – tj. hodnotou, které průměrně dosahuje muž nebo žena stejného věku vykonávající stejný typ práce (duševní, fyzickou anebo kombinovanou).

Vzhledem k tomu, že dotazník obsahuje citlivé zdravotní údaje, je nutné ho zpracovávat ve spolupráci s lékařem a za podmínek přísné ochrany osobních údajů měřených osob. Cílem aplikace měření WAI v podnicích je podpora a udržení pracovní schopnosti zaměstnanců a výsledky měření představují cenný indikátor produktivity současných i budoucích lidských zdrojů. Na základě získaných výsledků lze získat údaje, které mohou zaměstnavatelům pomoci zacílit konkrétní opatření na podporu svých zaměstnanců – ať už do oblasti podpory zdraví, rozvoje kompetencí, či ergonomie pracoviště, úpravy organizace práce nebo motivace zaměstnanců.

Pomocí metody Work Ability Index jsou nejčastěji identifikovány následující faktory související se špatnou pracovní schopností: pokles vitální fyzické aktivity, špatná muskuloskeletální kapacita (bolesti zad, snížená funkčnost zad, krku anebo končetin), obezita, vysoké požadavky na duševní práci, nedostatek volného času, nedostatek autonomního rozhodování, špatné pracovní prostředí a vysoká fyzická pracovní zátěž.

Vypočtené hodnoty pracovní schopnosti jsou interpretovány dvojím způsobem (Štorová, 2015):

1. **individuálně** – jako zpětná vazba pro účastníka měření s doporučeními na udržení nebo posilování jeho pracovní schopnosti, včetně identifikace problémových oblastí;
2. **sumárně** – jako zpětná vazba pro zaměstnavatele se statistickým vyhodnocením a interpretací dat problémových oblastí a s návrhy na posilování pracovní schopnosti a na úpravu personálních činností.

V současné době je měření WAI v České republice teprve na samém počátku, první pilotní měření WAI u českých zaměstnavatelů se uskutečnila v průběhu realizace projektu *Implementace age managementu v České republice*, jehož řešitelem byla Asociace institucí vzdělávání dospělých ČR, o. s. Pracovníci uváděli jako faktory, které ovlivňují jejich pracovní schopnost, zejména míru spokojenosti s vykonávanou prací a s celkovou firemní kulturou na pracovišti. Za hlavní příčiny snížené pracovní schopnosti pracovníci považovali zejména pokles motivace k práci, následně zdravotní problémy a problémy plynoucí z pracovního prostředí. Významným faktorem, který hodnoty pracovní schopnosti snižoval, byla oblast zdraví (zejména obezita, hypertenze a diabetes).

ZÁVĚREM

Možnosti využití konceptu age managementu, konceptu pracovní schopnosti i nástroje na měření pracovní schopnosti Work Ability Index jsou velmi široké a stávají se velmi aktuální v souvislosti s udržením starších pracovníků na trhu práce. Nicméně podpora pracovní schopnosti je důležitá v každém věku zaměstnance a ze strany zaměstnavatele by měla tvořit komplexní systém zahrnutý do celkové strategie rozvoje lidských zdrojů. Dosažené výsledky měření WAI pak ukazují na velký potenciál aplikace získaných výsledků do personálních činností organizací a firem, ale také ukazují na zvýšení povědomí zapojených zaměstnanců o jednotlivých faktorech pracovní schopnosti a o odpovědnosti zejména za vlastní zdraví.

POUŽITÉ ZDROJE:

- CIMBÁLŇKOVÁ, L. a kol. *Age Management pro práci s cílovou skupinou 50+. Metodická příručka*. Praha: AIVD ČR, 2012. ISBN 978-80-904531-5-9.
- ILMARINEN, J. *Ako si predĺžiť aktívny život*. Starnutie a kvalita pracovného života v Európskej únii. Bratislava: Príroda, 2008. ISBN 978-80-07-01658-3.
- ILMARINEN, J. *Podpora aktívneho stárnutia na pracovisku*. 2012. Dostupné z: <https://osha.europa.eu/cs/.../promoting-active-ageing-in-the-workplace>
- RAUTIO, M. a T. MICHELSEN. *How to use the Work Ability Index™ questionnaire*. Tampere: Finnish Institute of Occupational Health, 2013. ISBN 978-952-261-322-6.
- ŠTOROVÁ, I. *Age management pro zaměstnavatele se zaměřením na starší pracovníky*. Svaz průmyslu a dopravy ČR, 2015 (v době přípravy článku v tisku)

INTERNETOVÉ ZDROJE:

- Age Management, o. s., www.agemanagement.cz
- Asociace institucí vzdělávání dospělých ČR, o. s., <http://www.aivd.cz/agemanagement>

DO ČÍSLA PŘISPĚLI

PhDr. Miroslav Bünter – Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem, p. o. **Mgr. Petra Georgala** – Ústřední knihovna Právnické fakulty Masarykovy Univerzity **Mgr. Eva Husáková** – Obecní knihovna Chrastice **Mgr. Miloš Korhoň** – Vědecká knihovna v Olomouci **PhDr. Jan Meier** – Městská knihovna Broumov **Miroslava Mikušková** – Knihovna města Ostravy **MgA. Bc. Petr Nagy** – literární kritik; Národní knihovna ČR **Mgr. Andrea Peřínková** – Knihovna města Ostravy **Mgr. Klára Smolíková** – spisovatelka, scenáristka a lektorka, Praha **Mgr. Petra Šicová** – Univerzitní knihovna Univerzity Hradec Králové **Mgr. Ilona Štorová** – Age management, o. s., Brno

ČTENÁŘ PŘEDSTAVUJE KNIŽNÍ FESTIVALY

TABOOK

Tabook 2015 se uskutečnil
v sýpce Kotnov

Nejrůznější knižní prodejní akce, festivaly a veletrhy jsou nedílnou součástí knižního trhu a branže jako takové. Chladné nenechávají samozřejmě ani knihovníky: ať už z profesního, či osobního hlediska – pro mnohé z nás jsou vítanou akcí a příležitostí obohatit knihovni i osobní fond, načerpat inspiraci z doprovodných programů či se jen setkat s lidmi podobné profese a zájmů. Mezi neznámějšími akcemi, jakými je Svět knihy Praha či Podzimní knižní veletrh v Havlíčkově Brodě, se odborné veřejnosti a čtenářům nabízejí další příležitosti, kam vyrazit „za knihou“. Jmenujme například *Polabský knižní veletrh*, *Ostravský knižní veletrh*, pražský *Knihex*, tábořský *Tabook*, ale i akce méně známé: *Knihy z kina*, prodejní veletrh autorských a uměleckých publikací *LITR* v Olomouci či pardubický *Zámek plný knih*. Knihovny nestojí stranou ani jako pořadatelé, jak dokazuje první ročník *Festivalu regionálních nakladatelů*, který uspořádala Knihovna města Plzně a o kterém chystáme zprávu. Chtěli bychom vám totiž letos ve *Čtenáři* postupně představit, připomenout nebo přiblížit pohledem vlastním či zprostředkovaným právě knižní akce menšího rozměru, které jsou ve srovnání s těmi známějšími neméně zajímavé. A začínáme právě teď.

TABOOK 2015

Táborský projekt *Tabook* se od roku 2012 profiluje jako festival nezávislých nakladatelů spojený s knižní nabídkou. Loňský ročník, který se uskutečnil 1.–3. října v sýpce hradu Kotnov, si zvolil programové motto *Neklidné okraje*. Jak je to s hledáním zastřešujících témat, uvedla trefně Tereza Horváthová ve festivalovém bedekru: „Vnucovat festivalu, na kterém se představuje sedmdesát většinou skutečně malých nakladatelů, jednotné téma, je vlastně nemožné. Ať děláš co děláš, stejně vždycky něco přechuže, jinde zas cosi chybí, pro někoho tematická za-

dání dávno pozbyla smysl, jiný by jistá témata rád uzavřel, popřípadě akademicky ošetřil..., jednoduše je to celé těsné a dalšímu se to zdá školo-metné...“ Ponechme tedy neklidné okraje stranou, důležité je, že bylo opravdu z čeho vybírat: program pod hlavičkou *Jiné Rusko* střídala samizdatová dílna, prezentace světových nakladatelů, nechyběly výstavy, přednášky, autorská čtení či hudební vystoupení. A mezi tím vším také seminář *Jiné knihovny!* Využili jsme této příležitosti a vyzpovídali **Evu Měřínskou**, ředitelku **Městské knihovny Tábor**, která za organizací semináře stojí.

„Knihovna tu je a je připravena...”

minirozhovor s EVOU MĚŘÍNSKOU

Paní ředitelko, jak jste si Tabook užila?

Na Tabook se vždy velmi těším. A snažím se užít si ho jak v roli pořadatele, tak návštěvníka. Knihovna má vždy na starosti jeden dílek programu, jehož příprava nám dá zabrat, ale v dobrém slova smyslu: vyžaduje to úsilí, které se vyplácí. A možná o něco víc se pak těším na chvíli, kdy ty organizátorské povinnosti skončí, a já se do víru událostí mohu pustit jako návštěvník. Letos mě nadchnul David B. (*legendární autor komiksů – pozn. red.*) a Krisztina Tóthová.

Pojďme se blíže podívat na účast knihovny v programu festivalu...

Knihovna žije na Tabooku velmi svébytně. Ioni se jednalo o tyto vstupy: stánek s mobilní knihovnou, seminář *Jiné knihovny*, knihovnická snídánka a tzv. abelesovská výstava Marka Tomana.

Přinesly *Jiné knihovny* nějaké zajímavé výstupy, o které byste se chtěla podělit?

Na seminář jsme si pozvali zástupce z knihoven Cesta domů, Archivu výtvarného umění a z Knihovny Václava Havla. Navštívit nás přišel francouzský nakladatel Thierry Magniere. Rozcházel jsme se s myšlenkou, že podněty z malých specifických knihoven mohou využívat například městské knihovny jako inspiraci pro své uživatele.

le. Semináře se účastnili i učitelé, kteří dávali zájmovou zpětnou vazbu, jak se dají (nebo nedají) nabízená témata ve školách uchopit a v čem by jim mohla být místní knihovna nápomocná.

Prozradíte nám know-how, jak takovou akci připravit?

Nejedná se o nic speciálního. Žijeme duchem a nadšením z Tabooku a snažíme se dělat to, co nás baví, a co by tedy mohlo bavit i ostatní.

„Okupovat Tábor“ jste pozvali také studenty KISKu, jak se jim u vás líbilo?

Přijely studentky z několika ročníků, nocovaly v knihovně, účastnily se semináře, autorských čtení a dílen, prošmejdily samotný trh. Za knihovnu se jim věnoval kolega Michal Kramář. Student-

ky měly za úkol vytvořit krátké reportáže, rozhovory s nakladateli, zprávu o průběhu festivalu. Zdá se, že je takto organizovaná návštěva bavila a nás jejich výstupy nadchly. Určitě je využijeme v naší komunikaci knihovny, za což moc děkujeme.

Vaše mobilní knihovna byla v pohotovosti – sama jsem se přesvědčila... Ulovíli jste na Tabooku nové čtenáře?

To nás těší, že jste naši mobilní knihovnu navštívila. Máme s ní zkušenosti z léta z městské plovárny. Na Tabooku se jedná spíše o takový doplněk, větší úspěch než půjčování a zápisné do knihovny má například naše knižní štěstí: nákup

FOTOSTŘÍPKY Z TABOOKU

- 1 – Návštěvníci a nakladatelé
- 2 – Posezení a chvíle k prohlédnutí úlovků
- 3 – Nakladatelství Baobab připravilo tradičně atraktivní program
- 4 – Okupuj Tábor – třeba s batohem na zádech

Foto Lenka Šímková

zabalené knihy za sníženou cenu s tím, že vás čeká po rozbalení překvapení. Pro nás už nebylo překvapení, že na Tabooku jsme nenalákali nové čtenáře. Vnímáme ale naši přítomnost jako důležitou zprávu: knihovna tu je a je připravena.

Děkuji za rozhovor.

Ptala se LENKA ŠÍMKOVÁ

Více o festivalu na <http://www.tabook.cz/>

PODĚKOVÁNÍ

Redakce *Čtenáře* srdečně děkuje paní **Jiřině Soukupové** (Knihovna Jana Drdy Příbram) za její činnost v redakční radě našeho časopisu, za její náměty, postřehy a celkový podíl na koncepci *Čtenáře*. Do další životní etapy přejeme pevné zdraví, pohodu a samou radost.

CO PRO VÁS PŘIPRAVUJEME...

- ➔ Centrální portál knihoven – ohlédnutí za rokem 2015
 - ➔ Kde a jak hledat důvěryhodné informace ze zdravotnictví
 - ➔ Jedenáctero pohádek o public relations
 - ➔ Digitalizace v Jihočeském kraji a další příspěvky

PR jako umění komunikace, prezentace a propagace:

výsledky průzkumu v českých knihovnách v roce 2015

V odborné knihovnické literatuře patří **public relations** (PR) – jinak také vztahy s veřejností – ke spíše opomíjeným a nedoceneným tématům, ačkoli mohou být pro knihovny v mnoha ohledech velmi přínosné. Na PR lze nahlížet jako na jednu z hlavních složek marketingového komunikačního mixu, v širším pojetí jsou chápány i jako součást komunikace managementu knihoven. Komplex všech úkolů, aktivit a činností, jimž se PR věnuje, je značně obsáhlý. V rámci komunikační politiky v knihovnách je snahou zejména:

- rozvíjet, upevňovat a posilovat **dobrou image** knihovny,
- **prezentovat, propagovat, zviditelnovat** knihovnu, její služby a aktivity,
- **přesvědčovat** o významu a přínosu knihovny,
- **formovat veřejné mínění** žádoucím směrem ve prospěch knihovny,
- **udržovat pozitivní vztahy** s okolím a všemi vnějšími subjekty,
- **řídít krizovou komunikaci**, reagovat na mimořádné události,
- **kommunikovat** s uživateli a dalšími cílovými skupinami,
- **analyzovat zpětnou vazbu** z vnějšího okolí,
- **distribuuat a šířit informace**,
- **udržovat** obousměrné funkční **kommunikační kanály**,
- **plánovat, kontrolovat a vyhodnocovat** dílčí PR aktivity, úkoly, projekty,
- **vzdělávat, inspirovat a motivovat**,
- **lobbovat** za zájmy knihovny,
- **získávat další zdroje a podporu** pro knihovny (sponzoři, dárci, partneři),
- **spolupracovat** s dalšími organizacemi, dobrovolníky, úřady, médii aj.,
- **zapojit knihovnu** do komunitního rozvoje,
- **pěstovat a rozvíjet organizační kulturu**,

- **budovat pozitivní vnitřní vztahy** v rámci knihovny,
- **aktivizovat potenciál** knihovny, aj. (Šicová, 2015).

Kvalitní a systematicky řízené PR se projevují v posílení pozice knihovny u jejího zřizovatele, v dlouhodobém vytváření důvěryhodných a kvalitních vztahů s uživateli, veřejností i okolím a odrážejí se v postupných změnách náhledu na knihovnu, její prestiž, význam, užitečnost i potenciál. Pomáhají knihovně získávat další finanční, materiální a jiné zdroje pro její zkvalitňování a rozvoj. Zásadní mírou se podílejí na prezentaci a propagaci knihovny, jejích služeb, akcí a aktivit, a přispívají tak k nárůstu návštěvnosti a statistik využívanosti. Aktivně komunikují, analyzují zpětnou vazbu a přinášejí podklady a argumenty pro inovace v provozu i službách knihovny. Přínosy PR nejsou vždy snadno měřitelné, často však právě PR sehraje klíčovou roli v úspěšnosti knihovny.

Průzkumné šetření

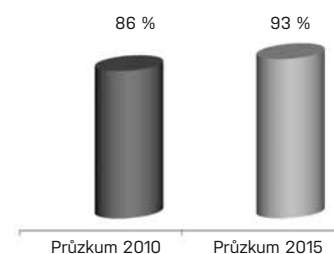
V dubnu 2015 se uskutečnilo rozsáhlé průzkumné šetření, jehož cílem bylo zmapovat stávající situaci v oblasti realizace PR v českých veřejných knihovnách. Bylo osloveno celkem **300 profesionálních veřejných knihoven z ČR** (s primárním zaměřením na knihovny krajské a městské a s důrazem na rovnoměrné rozložení v rámci jednotlivých krajů). Za optimální metodu průzkumu byl zvolen **online dotazník** čítající jedenáct povinných otázek. Byly definovány **tři okruhy**, které zjišťovaly názory knihoven na význam PR a marketingu, hledaly nejslabší PR oblasti a snažily se odhalit prokazatelnou souvislost mezi profesionálně zašitými PR v knihovnách a realizací fundraisingových aktivit. Návratnost dotazníků činila 51 %.

Tento průzkum navázal na podobná šetření z let 2005 a 2010, jejichž výsledky byly též pub-

likovány ve *Čtenáři* (Šicová, 2006 a Šicová, 2010). Srovnávací analýza výsledků těchto průzkumů umožňuje sledovat určitý vývoj a posun v přístupu knihoven k PR.

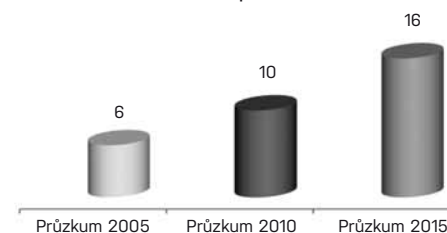
Graf č. 1 znázorňuje, jak se za posledních pět let **zlepšil postoj knihoven k PR a marketingu**. Ve srovnání s rokem 2010 zde došlo k nárůstu o celých 6 %. V roce 2015 považovalo **93 %** zúčastněných knihoven PR a marketing za (velmi) důležité, potřebné a přínosné. Zároveň je třeba vyzdvihnout fakt, že žádná z knihoven neoznačila možnost, že PR a marketing vnímá jako naprosto zbytečné.

Graf č. 1: Pozitivní postoj knihoven k PR a marketingu – srovnání

Mezi další zajímavá zjištění patří zvyšující se počet knihoven s profesionálně zabezpečenými PR (viz graf č. 2). V roce 2015 existuje v ČR minimálně **16 knihoven s vlastním PR oddělením nebo PR specialistou**.

Graf č. 2: Počet knihoven s PR oddělením nebo PR specialistou

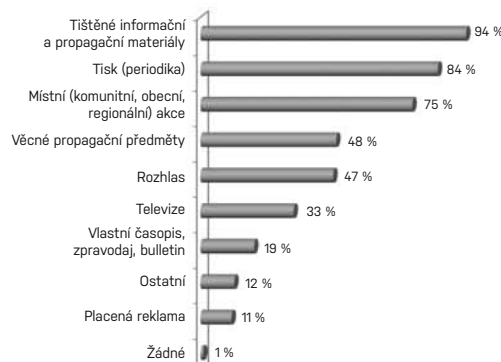
Další otázky zjišťovaly, jaké externí PR aktivity jsou v knihovnách realizovány a jaké metody, nástroje a prostředky jsou k tomu využívány. Výsledky vyznívají pro české knihovny pozitivně, o čemž svědčí například tato hlavní vybraná zjištění:

(pozn. prezentované údaje se vždy vztahují k počtu knihoven, které se do průzkumu aktivně zapojily, tj. k počtu respondentů průzkumu)

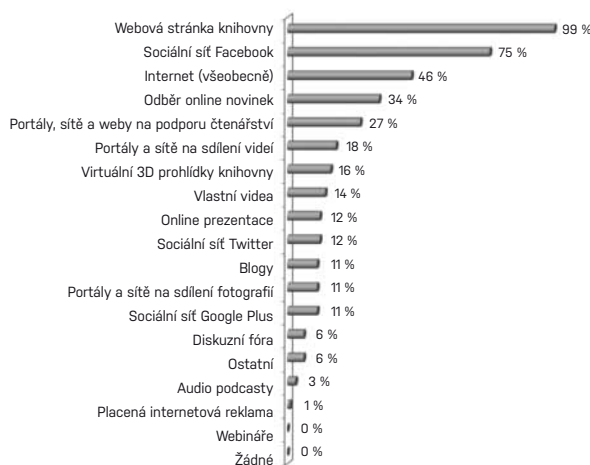
- Tištěné informační a propagační materiály najdeme u většiny knihoven (94 %).
- Knihovny jsou aktivní v udržování své mediální publicity: 84 % respondentů označilo prezentaci a propagaci knihovny v tisku, 47 % v rozhlasu a 33 % v televizi.
- Téměř všechny knihovny využívají jako prostředek PR komunikace a prezentace webové stránky (99 %).
- Mnoho knihoven se připojilo k internetovým sociálním sítím (Facebook 75 %, Twitter 12 %, Google Plus 11 %).
- Portály, weby a sítě na podporu čtenářství (*ČteSyRád, Celé Česko čte dětem* aj.) využívá 27 % knihoven.
- V knihovnách našlo své místo také sdílení různých videí (18 %) a fotografií (11 %), například přes Instagram, Pinterest, Flickr, YouTube, Vimeo aj.
- Více než 16 % zúčastněných knihoven nabízí uživatelům a zájemcům možnost virtuální 3D prohlídky svých prostor.
- Více než třetina knihoven umožňuje online odběr novinek ze své webové stránky, blogu nebo profilu na internetové sociální síti.
- Knihovny si uvědomují význam externí zpětné vazby jako důležitého informačního zdroje pro další rozvoj a zkvalitňování svého provozu a služeb. 75 % knihoven se zabývá analýzou zpětné vazby z masmédií a téměř 94 % vyhodnocuje zdroje k získání zpětné vazby od svých uživatelů a veřejnosti.
- Pozoruhodná je vysoká míra participace knihoven na komunitním dění. Do místních akcí, projektů a aktivit se zapojuje 89 % knihoven a v 75 % případů jsou tyto akce využívány jako přímý nástroj k PR prezentaci a propagaci knihovny.
- 70 % knihoven se aktivně angažuje v oblasti fundraisingu.

Přehled o užívání tradičních i internetových prostředků pro PR prezentaci a propagaci knihoven přináší grafy č. 3 a č. 4. Ze zjištěných výsledků je patrné, že knihovny zcela samozřejmě využívají výhod nejen tradičních nástrojů a metod PR, ale běžně pracují také s moderními komunikačními technologiemi dostupnými přes internet.

Graf č. 3: Tradiční prostředky prezentace a propagace

Graf č. 4: Internetové prostředky prezentace a propagace

Graf č. 5: Slabší stránky PR v knihovnách

Vcelku překvapivé je, že se nezměnil postoj knihoven v náhledu na **nejslabší stránky PR**, kdy v roce 2015 stejně jako před pěti lety zůstávají na prvních pozicích **fundraising, informační a propagační materiály a mediální prezentace**. Ve srovnání s rokem 2010 se proměnilo jen pořadí na druhém a třetím místě. Knihovny měly v dotazníku označit maximálně tři PR oblasti, které považují za slabší a v nichž by se rády zlepšily. Výsledky přehledně prezentuje graf č. 5 (seřazeno sestupně).

V průzkumu se dále podařilo prokázat (na hladině významnosti 0,05), že existuje statisticky významná závislost mezi profesionálně zabezpečenými PR v knihovnách a realizací fundraisingových aktivit. V knihovnách s vlastním PR oddělením nebo PR specialistou je fundraising podchycen a využíván v mnohem větší míře než v knihovnách bez profesionálního zajištění PR.

Shrnutí průzkumu

Prezentované průzkumné šetření přineslo mnoho zajímavých zjištění, která v souhrnu vyznívají pro české veřejné knihovny pozitivně.

- Postupně se rozšiřuje povědomí o významu a přínosu PR pro knihovny.
- Vzrůstá počet knihoven, které pro zabezpečení PR zřídily samostatné oddělení nebo zaměstnávají PR specialistu.
- Knihovny se prezentují tradičními i moderními prostředky, nebojí se ani nových informačních a komunikačních technologií.
- Jednotlivé PR aktivity jsou pokrývány v dostatečné míře, v některých případech je úroveň aktivního přístupu knihoven velmi vysoká (např. zapojení do komunitních akcí).
- Mezi tři PR oblasti, které samotné knihovny vnímají jako problémové a v nichž by se rády zlepšily, se řadí fundraisingové aktivity, vlastní informační a propagační materiály a prezentace knihovny v masmédiích.

Celkově lze konstatovat, že průzkum se setkal se značným ohlasem a zájmem ze strany oslovených knihoven – většina se přihlásila o výsledky průzkumu a některé z nich již řadu věcí konzultují. Tento fakt lze interpretovat jako další důkaz narůstajícího zájmu knihoven

o tematiku PR jako umění komunikace, prezentace a propagace.

V případě zájmu o podrobnější výsledky průzkumu se ozvěte na petra.sicova@uhk.cz.

PETRA ŠICOVÁ petra.sicova@uhk.cz

ZDROJE:

- ŠICOVÁ, Petra. Public relations v českých knihovnách. *Čtenář* [online]. 2006, roč. 58, č. 4, s. 120–122 [cit. 2015-09-22]. ISSN 0011-2321. Dostupné z: http://ctenar.svkkk.cz/files/pdf_2006/c0406.pdf
- ŠICOVÁ, Petra. Public relations v českých knihovnách 2010 – výsledky průzkumu. *Čtenář* [online]. 2010, roč. 62, č. 12, s. 440–443 [cit. 2015-09-22]. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <http://ctenar.svkkk.cz/clanky/2010-roc-62/12-2010/public-relations-v-ceskych-knihovnach-2010-vysledky-pruzkumu-77-786.htm>
- ŠICOVÁ, Petra. *Public relations v českých knihovnách: analýza externí komunikační strategie*. Praha, 2015. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí diplomové práce PhDr. Mgr. Hana Landová, Ph.D. Konzultantka diplomové práce PhDr. Radka Římanová. 208 s. Dostupné z Repozitáře závěrečných prací Univerzity Karlovy.

JAK NA TO

ANDREA PEŘÍKOVÁ perikova@kmo.cz

Oranžová, nebo zelená? Jak prezentovat přátelské a inspirativní knihovny

Knihovny dnes vytvářejí nejen jednoduché propagační materiály, jako jsou tištěné letáky, ale také propracované kampaně, a šíří tak vizuální poselství širokému spektru čtenářů. Pokud v knihovnickém prostředí používáme marketingovou komunikaci, pak pracujeme také s barvou – barva je totiž základním jazykem při tvorbě reklamního sdělení. Knihovny si většinu materiálů zpracovávají svépomocí a téma výběru barev se tedy týká i jich. Pokud spolupracují s profesionály, pak někdy přijímají návrhy subjektivně, bez znalosti důležitých pravidel. Ráda vás ve zkrácené verzi provedu spleťtou cestou vizuální komunikace.

Můžete si všimnout, že řada firem či produktů je jednoznačně spojována s určitou barvou: spojujeme konkrétní barvy s určitým charakterem služby či produktu. Výběr barvy musí být výsledkem znalosti cílové skupiny, na kterou reklamní sdělení cílíme. Bezpochyby jde o pečlivě zvážení výběr, který má vést k pozitivním pocitům, jež ovlivňují rozhodování. Knihovny nabízejí své každodenní služby, ale také speciální programy, a informace návštěvníkům knihoven zprostředkovávají různými propagačními prostředky. Dostávají se do situací, kdy mají zpracovány textové části, k nimž pak vytvářejí vizuál. Ať je to plakát, leták, záložka, pozvánka – výběr barvy se stává aplikací vlastního vkusu.

Ne všechny kombinace se však hodí. Stává se, že konkrétní využití barvy může mít zcela jiný význam. Symbolika barev disponuje dvojznačností: každá barva má svou mírnou i agresivnější podobu. Záleží na sytosti, kombinaci s jinou barvou, grafikou a tvarem, typografickým zpracováním textu. Kreativci takto umějí hovořit – ti vědí, že mozek nemá rád, když něco nedává smysl. Pracují s informacemi, které kódují na barevné symboly.

Laici popisují jednotlivé barvy velmi alternativními názvy a marketing vytváří určitou image také například pomocí atraktivních názvů barev (jako je *mocha* místo *hnědá*). Grafici se však obecně pohybují v mnohem jasnějších názvech – v čí-

selném označení odstínu. Počítačová grafika převádí jednotlivé barvy na barevnou řeč pomocí systému přímých barev Pantone s 5024 barevnými definicemi, a dále v barevném modelu CMYK, jenž je založen na subtraktivním míchání čtyř barev pro barevný soutisk. Poslední možností vyjádření je model RGB, tříbarevný model sčítání světla.

A jak na nás jednotlivé barvy působí? Nejde o obecné působení, ale o celkový kontext komunikovaného sdělení. Individuální preference se mohou v konkrétních situacích lišit. V článku ve *Čtenáři č. 1/2015* jsem přiblížila, jak využitím barev vznikají příjemné kombinace v interiérech. Reklama však využívá vyvolávání extrémních reakcí, navozování pocitů, vytváření barevných asociací... Seznamte se s některými z nich:

BÍLÁ

obsahuje všechny barvy spektra. Má moc zvětšovat. Představuje čistotu, ctnost, svobodu, spravedlivost, jednoduchost, funkčnost a nevinnost. Znamená také nové začátky, perfekcionismus, absolutní dokonalost, ale i upřímnost. V reklamě asociuje nekomplikované a bezproblémové poselství. Symbolizuje měsíc na obloze, bílou vlajku míru. Když je barvou podkladu, dává možnost vyniknout barevným detailům. Ta pravá kreativita vzniká však až s použitím negativu. Bílé písmo na tmavém pozadí je typografické umění, které vydá vizuální skvost, pokud je ovládnuto.

ŽLUTÁ

je zářivá, teplá barva. Navozuje optimismus, dobrou náladu. Symbolizuje dynamickou pohybovou energii, která vystupuje ven. V reklamě má své významné postavení z důvodu přilákání pozornosti. Pokud je dominantní, pak působí přátelsky, originálně a kreativně. Setkáváme se i s jejím agresivním využitím, a to v kombinaci žlutá-modrý, žlutá-černá, a pak asociuje střet. I to je dravý svět reklamy: neustálé hledání barevných konfliktů, které zvyšují pozornost. Pro instituce, jako jsou knihovny, by měl být dravý propagační svět zapovězen. Nemusíme používat praktik nadnárodních řetězců, které takto označují například slevy. Vypadá to lacině a nedůstojně.

ORANŽOVÁ

je dynamická barva pro rozvoj, vývoj, hledání. Je to ideální barva pro vizuály určené dětským čtenářům. Děvčata i chlapci na ni reagují stejně. Pohlížíme na ni jako na sociální barvu, která podporuje radost z kontaktu. Je jakýmsi mezistupněm mezi žlutou a červenou. Spojuje představu východu i západu. Z obou barev má pozitivní vlastnosti.

RŮŽOVÁ

bývá považována za dívčí barvu, v reklamě ji ovšem používáme jako vyjádření citů v případě obou pohlaví. Odhaluje naše lepší já. Symbolizuje lásku, náklonnost na úrovni srdce, bez pudové smyslnosti.

ČERVENÁ

zastupuje barvu kreativity. Té nejvyšší. Zrychluje puls. Její přirozeností je, že dokáže zaujmout a nemůže zůstat bez povšimnutí. Symbolizuje energii, sílu, moc, vzrušení, lásku, vášeň, ale i hněv. Červená je v grafickém designu velmi oblíbená. Ukazuje na neotřelý, originální obsah. Je spjata s vítězstvím, intenzitou, aktivitou, soutěživostí, troufalostí, agresivitou. Nepočítejte, že sdělení bude trpělivě přijato. I ten nejnudnější titulek získá v červené náboj. Je třeba upozornit, že červená je také signální barvou. Při vhodném použití nás zastaví, upoutá pozornost, zbystříme.

ZELENÁ

v celé škále odstínů posiluje náš organismus. Vyjadřuje růst z fyziologického pohledu. Symbolizuje zdraví, vnitřní klid. Greenmarketing používá pojmy jako *bio*, *eko*, *natura*. Pro knihovny je zelená velmi výhodnou barvou. Asociální spojení papír-kniha-recyklační design může knihomolům znít příjemně. V podstatě každá propagace v této barvě je předurčena k přijetí s klidnou hlavou.

MODRÁ

je nejoblíbenější (a nejpoužívanější) barvou v designu. Tmavý odstín hlásá kvalitu, solidnost a konzervativní a tradiční postoje. Proto je využívána

pro tvorbu vizuálu bank, úřadů, škol. Velké korporace dávají modrou najevo vůdčí roli a praktiky tvrdého obchodu. Světle modrá vyjadřuje nevinnost, dálky, sny a ticho. Pomněnkové oči nebo oblak nemusí dále nic vysvětlovat.

HNĚDÁ

je barvou země, stability, jistoty, tepla a domova. Nevvyvolává vzrušení. Působí konzervativně, spolehlivě. Světle hnědá imituje starou věc, vytváří patinu.

ČERNÁ

je koncový bod představující konečné rozhodnutí. Vyjadřuje smutek, eleganci, inteligenci, dominanci, tmu, tajemno a sex. Pouze když stojí sama. Pokud černou kombinujeme, pak vzniká energie z konfrontace – ta nejlepší hnací síla, kterou si vizuální komunikace žádá.

Vizuální komunikace se stává stále více rozptýleným oborem, etablojícím se díky spolupráci mnoha lidí. Zajímavé jsou jistě také poznatky z výzkumů. Ty nám například více objasňují, jak vidí barvy opačná pohlaví: ženy navazují zrakové kontakty častěji a na delší dobu, možná právě proto preferují pastelové barvy. Muži zase dávají přednost méně teplým odstínům. Asi 10 % populace trpí rozšířenou poruchou nazývanou sebarvoslepost, a právě muži jsou zastoupeni větším podílem. Výsledky dále ukazují, že dětské vnímání se dynamicky vyvíjí, je senzitivnější, na barvy reaguje intenzivněji.

Můžeme tedy říct, že vytváření vizuálního stylu knihovny s neúplnými informacemi o barvách se nevyplácí. Reklama kolem nás staví své strategie na vzbuzování emocí. Zkusme i v knihovnách emoce prezentovat. Knihovny jsou přece přátelské, spolehlivé, bezpečné, inspirativní, vnímavé, tolerantní, fantazijní...

Certifikát Handicap Friendly pro Knihovnu města Ostravy

V situaci, kdy byla v zákoně specifikována potřeba speciálního přístupu knihoven k uživatelům s hendikepem, většina knihovníků velice přivítala projekt *Bezbariérová knihovna*. Ten si dal za cíl vytvořit metodiku a následně i standard *Handicap Friendly*, který by byl vodítkem při vytváření podmínek pro uživatele knihovny z řad lidí se zdravotním znevýhodněním – a to jak v oblasti odstraňování architektonických bariér, tak především nabídkou a poskytováním služeb adekvátních jejich potřebám.

Knihovna města Ostravy (dále KMO) a zejména kolegové ze Zvukové knihovny, kteří se práci s uživateli se specifickými potřebami v širší míře a cíleně věnují, se do tohoto projektu aktivně zapojili. Zúčastňovali se seminářů a aktivit pracovních skupin pro přípravu metodik, primárně se snažili nabrat co nejvíce rad a zkušeností od odborníků na různé typy

hendikepů. Časem mohli i oni sami zprostředkováním vlastních zkušeností přispět ke vznikající metodice standardu *Handicap Friendly*, zvláště v oblasti služeb zrakově znevýhodněným uživatelům.

Oddělení Zvukové knihovny pro nevidomé a slabozraké KMO je jednou ze šesti poboček Knihovny a tiskárny K. E. Macana v Praze a je

součástí KMO od roku 1975. V současné době poskytuje služby 250 stálým přihlášeným čtenářům. Má stejný fond zvukových knih jako Macanova knihovna a nabídka služeb je velmi rozmanitá. Seznámit se s ní lze na webových stránkách knihovny: www.kmo.cz/cl-900/343-kmo-pro-handicap. Služby zahrnují také zásilkovou a donáškovou službu, které zprostředkováváme zájemcům z celé Ostravy (donášková služba) i Moravy (zásilková služba). Uživatelé mají možnost dohodnout si individuální návštěvu i mimo půjčovní dobu Zvukového oddělení. Pracovníci docházejí pravidelně do vybraných domovů pro seniory, informují o novinkách ve fondu oddělení, společenských akcích, které knihovna pořádá, případně o některých novinkách v oblasti technického vybavení potřebného pro poslech zvukových knih.

zapojení studenti jsou vždy těmi nejvhodnějšími dobrovolníky. Jsou empatičtí, vstřícní, poučení, ale respekt k nutnému dodržování časového harmonogramu zatím chybí. Proto i nadále zajišťujeme donáškovou službu převážně vlastními silami.

Ještě několik slov ke studentům – návštěvníkům tohoto oddělení. Jsou to především studenti speciální pedagogiky Ostravské univerzity, kteří přicházejí konzultovat své ročníkové a jiné písemné práce, ale třeba i studenti sociálních a zdravotnických oborů středních škol, kteří zde získávají první praktické zkušenosti s jednáním s osobami se zdravotním hendikepem. Zmiňuji to proto, že uživatelé a návštěvníci oddělení jsou většinou „starší ročníky“, a tak je zájem mladých lidí přínosný a podnětný zvláště při využívání technických novinek. Ne-

s jinými druhy hendikepu, a zcela přirozeným způsobem sblízkujeme osoby s různým typem postižení. Velice oblíbené jsou koncerty mentálně znevýhodněných uživatelů z centra pro zdravotně postižené *Čtyřlístku*, *Mens Sany*, výtvarné workshopy se sluchově a tělesně postiženými uživateli nebo „čtení“ zvukových knih jejich autory apod. Velmi se nám osvědčily besedy pořádané společně s *Unii neslyšících* za účasti překladatele do českého znakového jazyka. Údiv vyvolala například skutečnost, že téměř nevidomý fotograf může pořídit profesionálně zvládnuté fotografie a v knihovně dostane i prostor vystavit je. Poznání, že podporujeme všechny aktivity bez ohledu na postižení, pomalu otvírá hendikepovaným cestu do knihovny a přispívá k jejich integraci, což je u komunity s tímto druhem postižení velmi vzácné.

rem nejen půjčovních a informačních služeb, ale i dalších aktivit zdravotně znevýhodněných spoluobčanů. Myšlenka, že lidé, návštěvníci a čtenáři, jsou nejdůležitějším měřítkem knihovnické profese, je nám vlastní.

Tyto skutečnosti byly zřejmě rozhodující i při posuzování oprávněnosti přiznání certifikátu *Handicap Friendly*, o něj jsme požádali.

Ostatní požadavky standardu, zvláště z hlediska architektonických aspektů bezbariérovosti, nebyly našim snahám zcela příznivé. Ústřední knihovna a její oddělení Zvuková knihovna má svůj prostor ve velmi členité budově, památkově chráněné, a skloubit některé požadavky standardu s názory památkářů bylo téměř nemožné (vodící lišty, otevřený prostor, reflexní nátěry atd.). Bylo potřeba zvážit, zda dodržíme všechna doporučení standardu, ale oddělení bude muset opustit stávající prostory, nebo je tak docela nesplníme, ale zůstaneme v prostředí uživatelsky příjemnějším a klidnějším. Po krátkém rychlém průzkumu a poradě s pracovníky *Tyflocentra* a *Tyfloservisu* jsme zvolili raději původní „přátelské prostředí“ s předsevzetím, že budeme hledat nové možnosti, jak nedostatky odstranit. Technické a počítačové vybavení zatím splňuje naše, ale hlavně čtenářské představy a požadavky. Ovšem všichni víme, jak kompenzační pomůcky a počítačové vybavení rychle stárne. Tyto aspekty lze těžko ovlivnit, ale je potřeba na ně pamatovat. Naštěstí vedení knihovny práci a její výsledky oceňuje a na další rozvoj oddělení ve svém rozpočtu pamatuje. Také jsme uspěli v několika grantových řízeních, ale to už jsou dnes běžné způsoby, jak si finančně polepšit, a zmiňuji je jen pro dokreslení stavu.

Po celou dobu od zapojení do projektu *Bezbariérová knihovna* až po vyhlášení metodik *Standardu Handicap Friendly* se pracovníci snažili splnit požadavky nutné k získání standardu ve všech bodech vydané metodiky. V souladu s rčením „nikdo tě nepochválí, když se nepochválíš sám“ jsme o udělení certifikátu požádali. **Dnes můžeme s hrdostí konstatovat: Povedlo se – ale jsme si vědomi toho, že určité mezery musíme ještě vyplnit, pokud budeme chtít certifikát v budoucnu obhájit.**

MIROSLAVA MIKUŠKOVÁ
 mikuskova@kmo.cz

Foto Andrea Peřínková

Práce s neslyšícími a sluchově postiženými v knihovně

Pomůcky pro lidi se sluchovým postižením

Kartičky se znakovou řečí

Naše silná stránka spočívá především v individuálním přístupu ke čtenářům a návštěvníkům tohoto oddělení: v navození osobní přátelské atmosféry, která čtenáře přesvědčí, že je v knihovně vítán, že se mu dostane maximální pozornosti, a to nejen v otázkách odborných, ale řekněme i osobních. Jistě neříkám nic nového. Ti, kteří pracují s lidmi se zdravotním hendikepem – v tomto případě s hendikepem zrakovým – vědí, že návštěva knihovny či dokonce osobní návštěva knihovníka nebo dobrovolníka v domácím prostředí uživatele pro ně bývá často jedinou společenskou událostí a knihovník se někdy stává i osobním přítelem. Takto pojetá donášková služba je psychicky, odborně i časově velmi náročná, a proto jsme hledali pomoc v řadách dobrovolníků – např. v řadách studentů. Zde se, bohužel, ukazuje, že ne všichni

zapomínáme ani na žáky základních škol. Těm je určena beseda o komunikaci s nevidomými či zrakově postiženými občany. Je doplněna praktickými ukázkami. Děti mají možnost vyzkoušet si různé simulační a kompenzační pomůcky, které jsme díky grantům pořídili, a je zřejmé, že žáci besedu neberou jen jako vhodný únik od školních povinností. Besedu také postupně absolvovali všichni kolegové a kolegyně z celé KMO a vyhodnotili její obsah jako velmi přínosný pro svou praxi v pobočkách, navíc ocenili i přitažlivou formu besedy – workshopu.

Samozřejmostí je úzká spolupráce s organizacemi sdružujícími osoby se zrakovým postižením, především s *Tyflocentrem*, *Tyfloservisem* a *SONSem*. Pořádáme společně řadu kulturně společenských akcí a setkání. Jejich program připravujeme s pomocí a zapojením uživatelů

Nejvýznamnějším počinem naší knihovny na poli prezentace kulturních aktivit nevidomých a zrakově postižených občanů je spoluorganizace mezinárodního festivalu *Dny umění nevidomých*. Loni se konal již devátý ročník – opět to byl velký svátek a přehlídka schopností nevidomých umělců ze všech uměleckých oborů. Festival se koná v Ostravě tradičně v květnu.

Doufáme, že podobný úspěch by v budoucnu mohl mít i nově vznikající projekt *Umění bez bariér*. Stejně jako u výše zmíněného festivalu nám jde o prezentaci schopností, znalostí a úspěchů lidí s hendikepem – a tak trochu doufáme, že bychom mohli motivovat i další, aby bojovali za splnění svých snů a nadějí.

Činnost oddělení Zvukové knihovny pro nevidomé a slabozraké není v žádném případě formální a stále více se stává přirozeným cent-

A nezaslouženým vítězem se stává...

ST AUBYN, Edward. *Marně hledám slov.*
Praha: Argo, 2015. 198 stran.

„Ideální úvod do pozoruhodného díla jednoho velkého anglického romanopisce“ – tak hodnotí román *Marně hledám slov* jeho překladatel a autor zasvěceného doslovu Ladislav Nagy. Oním významným literátem, s jehož tvorbou se čeští čtenáři setká-

A co všechno je podle Maughama autor nucen podstupovat v zájmu své knihy? „Musí ze sebe udělat veřejného činitele. Musí se veřejnosti neustále ukazovat. Musí dávat interviewy, musí se snažit, aby v novinách vycházely jeho fotografie.

Musí psát dopisy redakci *The Times*, hovořit na schůzích a zabývat se sociálními otázkami. Musí pronášet přípitky na slavnostních večeřích, musí doporučovat knihy v nakladatelských inzertech a musí se ukazovat vždycky v pravý čas na pravých místech.“ Pravda, dnes takřka povinná účast v literárních soutěžích zde uvedena není, ale mějme na paměti, že slavná Booker Prize (u nás nejčastěji nazývaná Man Bookerova cena) – ocenění za nej-

lepší prózu pro anglicky píšící autory (donedávna jen z Velké Británie či některé bývalé britské kolonie, tedy nikoliv z USA) –, která se stává hlavním terčem St Aubynovy kritiky, byla založena až v roce 1969 a dnešního významu dosáhla ještě mnohem později.

Kdo by podezřívá autora románu *Marně hledám slov* z vyřizování osobních účtů, nebyl by zřejmě příliš vzdálen pravdě. Edward St Aubyn se v roce 2006 probojoval s románem *Mother's Milk* (Mateřské mléko) až do užší nominace Booker Prize, aby jeho kniha nakonec prohrála s podstatně hůře hodnoceným titulem; román *At Last* (Konečně), završující spisovatelovu proslulou pentalogii, se roku 2011 pro jistotu vůbec nedostal mezi nominované. Nutno ovšem podotknout, že St Aubynův satirický výpad proti zavedené praxi knižního trhu v čele s vyprázdněným pozlátkem literárních cen je sice nesmlouvavý, nikoliv však

nevkusný či prvoplánový. Přestože se jeho románu dostává přídomek *klíčový* (novel with a key, roman à clef, Schlüsselroman), jak kromě jiného poznamenává v doslovu nazvaném *Literární ceny jako fraška* Ladislav Nagy, žádná z přítomných postav – snad s jedinou výjimkou – patrně nemá reálný předobraz.

Protagonisté příběhu ze zákulisí udělování fiktivní Elysejské ceny pro nejlepší román od autora z „imperálního smetiště jménem Společenství národů“ ale mají i tak do plnokrevných románových postav daleko. Ať už je řeč o hrdinech z té či oné strany pomyslné barikády – tedy o členech poroty, nebo nominovaných autorech –, odráží se v nich žánrové vymezení přítomného díla a z něho vyplývající stěžejní funkce St Aubynova textu, tj. demaskovat a zesměšnit vybrané nežádoucí jevy (druhý případný rozměr satiry, spočívající v konfrontaci pranyřované reality se vzývaným ideálem, nebylo v tomto případě dost dobře možné naplnit). Jednotlivé postavy proto namísto důkladné psychologizace charakterizuje jeden, nanejvýš dva tři výrazné rysy, dovedené zato nezřídka svou groteskní nadsazeností až na hranici karikatury.

Aby nezůstalo jen u kritické reflexe literární scény, potažmo knižního trhu ve Velké Británii, zasazuje autor do svého románu množství postav reprezentujících další oblasti a témata britského veřejného života – multikulturní společnosti počínaje a vysokou politikou konče. Využívá k tomu jednak propletence milostných vztahů se spisovatelkou Katherine coby femme fatale v jeho středu, jednak prazvláštního vícehlavého organismu jménem *porota* s nepříliš dlouhou životností, o to však komplikovanější existencí. Takto do knihy vstupuje například znuděný opoziční poslanec Malcolm v roli předsedy poroty Elysejské ceny, nej cyničtější z přítomných glosátorů současné britské literatury („je zapotřebí dospět ke konsensu a předložit takovou vizi Británie, jakou by všichni prostřednictvím téhle ceny rádi podpořili: vizi Británie rozmanité, multikulturní, decentralizované a samozřejmě vlídně nakloněné mladým spisovatelům“). V tomto ohledu mu zdatně sekunduje další členka poroty Penny (podle Ladislava Nagye ona jediná „klíčová“ postava), která odešla z ministerstva zahraničí do předčasného důchodu kvůli psaní thrillerů a jejíž prostoduché soudy nebezpečně konvenují dneš-

ním názorům nejširší čtenářské veřejnosti („Když už nic jiného, člověk se z dobře vyřešeršované knihy aspoň něco dozví, což rozhodně nelze říct o neurotických výplodech těch tolika spisovatelů, kteří jen sedí doma a čtou, píšou a přemýšlejí o literatuře. Proč sakra nejdou ven a nezačnou něco dělat?“).

Většina hlavních postav má ovšem ke světu knih o něco blíže a také ony svým charakterem i replikami St Aubynovi dobře posloužily při vykreslování satirického obrazu současné literární praxe. Nechybí mezi nimi protřelá a všehoschopná (čti úspěšná) autorka, idealismem dosud zatížený (tj. neúspěšný) mladý spisovatel či indický grafoman aristokratického původu, odkazující nejen k multikulturnosti anglicky psané literatury, ale i k biografii samotného autora (pocházejícího rovněž z dobře situované rodiny a ve svém díle vytrvale tepajícího elitářské pocity nadřazenosti). Dále tu je ostřílený a stále překvapivě entuziastický nakladatelský redaktor („Možná ho ty texty zklamou, možná budou naprosto diletantské, ale třeba bude jeden z nich mistrovské dílo, anebo, ještě lépe, nabídne materiál, z něhož by on sám mohl mistrovské dílo pomoci stvořit“) a uznávaná akademička, jejímž „radikálním“ názorům („Umělecké dílo se měří podle toho, kolik umění v sobě má, nikoli jak je relevantní nebo zásadní“) je během diskuzí poroty dopřáváno sluchu jako hlasu osamělého na poušti.

Román *Marně hledám slov* zdárně naplňuje své poslání, kterým není jen „téměř explicitní kritika Booker Prize“ (L. Nagy), ale i kritická reflexe obecnějších fenoménů moderní (nejen) britské literatury – od programového multikulturalismu až po kult postmodernismu (ad absurdum dovedený motiv prachobyčejné kuchařky oslavované coby „beletrie umně převlečené za kulinární faktografii“, „hravé, postmoderní a multimediální mistrovské dílo“ a „metafikční performance naší doby“). A přestože český čtenář neznalý detailních poměrů v současném anglickém písemnictví možná nedocení všechny jemné nuance St Aubynovy satiry, slibuje i jemu přítomná próza čtivou a zábavnou (ovšem nepříliš veselou) exkurzi do zákulisí literárních cen a knižního průmyslu jako takového. A snad nemalý zájem tuzemských čtenářů i recenzentů o tuto románovou frašku přispěje k tomu, že se brzy dočkáme též překladu St Aubynova stěžejního díla – „melroseovské“ pentalogie.

V Ústí říkají oceňování ANO!

Oceňovat?
Neoceňovat?

Odměňovat?
Neodměňovat?

Vyhodnocovat?
Nevyhodnocovat?

Vyhlašovat?
Nevyhlašovat?

1 – Hana a Miroslav Bláhovi
2 – Gratulace Anitě Hermannové
3 – Aleš Brožek gratuluje Pavle Kučerové
4 – Radní Jitka Sachetová s vítězi

Foto archiv knihovny

Mnoho podobných otázek, argumentů pro i proti, pochybností i nadšených reakcí, to vše se skrývá za historickou událostí, která se v oblasti oceňování knihovníků a knihoven udála v Ústeckém kraji docela nedávno. Pomineme-li letitou a dnes již neexistující soutěž *Budujeme vzornou lidovou knihovnu*, v posledním (docela dlouhém) období se žádná cena, titul, diplom, uznání nebo vyznamenání ve veřejných knihovnách ústeckého regionu oficiálně neudělovalo. A tak – i po vzoru ostatních krajů České republiky – se začalo s přípravou takového ocenění. V ústecké Severočeské vědecké knihovně byly zpracovány podklady, proběhla jednání s paní radní pro kulturu a dalšími pracovníky Krajského úřadu, aby se výsledkem všech příprav stalo usnesení Rady Ústeckého kraje č. 52/71R/ 2015 ze dne 29. dubna 2015, kterým byla odsouhlasena spolupráce Ústeckého kraje se Severočeskou vědeckou knihovnou v Ústí nad Labem, p. o., při oceňování činnosti neprofesionálních pracovníků veřejných knihoven v Ústeckém kraji.

Oceňování se řídí Pravidly, podle nichž se vyhlašuje ocenění neprofesionálních knihovníků jednou za rok. Na podzim 2015 byli oceněni tři nejlepší knihovníci za rok 2014, a to na základě došlých nominací (ty lze posílat písemně nebo

pomocí webového formuláře). Určená komise pak měla nelehkou úlohu nominované navštívit, posoudit jejich práci, a posléze vybrat ty nejlepší.

Knihovníky Ústeckého kraje za rok 2014 se stali manželé Hana a Miroslav BLÁHOVI z Místní knihovny Kostomlaty pod Milešovkou,

2. místo patří paní Pavle KUČEROVÉ z Místní knihovny Mšené Lázni,

3. místo patří paní Anitě HERMANNOVÉ z Obecní knihovny v Horním Podluží.

Vyhlášení nejlepších knihovníků proběhlo v pátek 6. 11. 2015 v prostorách Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem v rámci oslav 70 let od vzniku ústecké veřejné knihovny. Radní Jitka Sachetová předala oceněným knihovníkům pamětní listy a finanční i věcný dar.

Novodobá tradice oceňování neprofesionálních knihovníků veřejných knihoven v Ústeckém kraji – věřme – tak byla zahájena!

MIROSLAV BÜNTER bunter@svkul.cz

Jak se budí knihovny: Kudy se vydat

Před pěti lety jsem převzala obecní knihovnu v Chrustenicích, středočeské vesničce s téměř 900 obyvateli. Knihovnu jsem přebírala od své maminky, takže mě nečekal žádný šok. Vedení obce po mně chtělo, aby se knihovna více zapojila do kulturního života, který se v tu dobu začal probouzet.

Zdělala jsem knihovnu s více než 20 let starými (a dvěma novými) regály. A k tomu fond, který obsahoval kromě nových knih ještě i Leninovy spisy. Za odměnu a jako počáteční investici do mé osoby jsem dostala od obce notebook. Po šesti letech mohu říct, že to byla nejlepší investice, kterou obec mohla udělat. Nemusím vám již popisovat, že především knihovníci v malých obcích si nosí práci domů. S notebookem jsem knihy mohla zapisovat kdekoliv, stejně tak po večerech vytvářet webové stránky nebo vyhledávat na internetu nápady na akce. Nebylo tedy těžké zapadnout do role knihovníka v malé knihovně.

Loni v březnu jsme pořádali už 4. ročník akce *Čtení sluší každému*, při které čtou naši nejmenší čtenáři s těmi dospělými. V proběhlých ročnících nám četl pan starosta, hasička, automobilový závodník nebo horník. Každý rok připravuji několik výstav a pokouším se aspoň jednou ročně pozvat nějakého spisovatele.

Poté co se zvýšila návštěvnost a knihovna začala stabilně „vyrábět“ akce, jsem směle požádala o nákup nových regálů do knihovny. Podařilo se mi získat dotaci od kraje ve výši 25 % celkových nákladů. A čekalo mě stěhování. A vyhazování. Lenin letěl do sběru. Jako knihovník mám

Přesně jsem věděla, kdo do knihovny chodí. Já ale potřebovala poznat ty, kteří do knihovny nechodí. Do našeho zpravodaje jsem tedy dala informaci o knihovně, její otvírací době a prvních akcích, které jsem pořádala. Nebudu vám tvrdit, že první akce vzali čtenáři útokem. Naopak, na ty v rámci mého prvního *Týdne knihoven* nikdo nepřišel. A pak následovala akce pro děti a naše malá knihovna byla plná. Začala jsem tušit, kterým směrem se budu ubírat, a výtvarné dílničky už patří k našim stálícím.

jednu neobvyklou vlastnost – nebojím se vyhazovat knihy. Ó ne, to zní krutě... Knihy dávám synovcům do sběru a pravidelně vyhrávám. Ctím pravidlo, že jsme knihovny, ne archivy. Máme přece Národní knihovnu, která uchovává všechny naše „poklady“. Nevidím jediný důvod, proč mít ve fondu dvě police Javořícké, když ji 15 let nikdo nevzal do ruky. A když nám něco bude chybět, není nic jednoduššího než použít meziknihovní výpůjční službu. Náš fond během stěhování pohubl o více než tisíc knih – na 2900 titulů. A své-

te div se, nikdo si nestěžoval. Nikdo nehledal staré knihy, většina čtenářů zamíří totiž do novinek. Nejen v době rekonstrukce mě držel nad vodou výměnný fond, který nám poskytuje Středočeská vědecká knihovna v Kladně. A proč na jednu mluvím o rekonstrukci? Přece nedáme nové regály do staré knihovny. Všechny staré regály šly dál do světa – do knihovny, která neměla ani ty staré. Dále šel do kontejneru ošklivý koberec, stěny jsme vymalovali, položili nové lino a knihovna byla jako nová.

Když jsou peníze, jde to. Přiznávám, že v tomto ohledu mám štěstí. Když jsme nedostali celou dotaci na regály od kraje, obec přispěla. Věřím, že pokud by pan starosta za mnou neviděl práci a pokrok, peníze by nepustil. Všichni víme, že peníze nejsou všechno, mnohdy stačí jenom vyluxovat regály, dát na parapet květiny a knihovna hned vypadá útulněji. Já si například vyprosila

malou korkovou nástěnkou za stovku. Pověsila jsem ji před knihovnu, umísťuji na ní plakátky lákající na akce, zajímavé články nebo fotky z akcí.

Obroda naší knihovny byla pozvolná, ale podařila se. Čtenáři začali chodit nejen do knihovny, ale i na programy, které pořádáme. Zřizovatel je spokojený, a tak jsou moje prosby skoro vždy vyslyšeny. Jak jsem již psala, mám štěstí na lidi. A to platí i o metodikovi. Paní Červenková ze Středočeské vědecké knihovny mi byla oporou v začátcích, dodávala mi odvalu při rekonstrukci a nakonec jsem díky ní získala i ocenění Středočeský Kramerius pro nejlepšího neprofesionálního knihovníka. Každé ocenění práce potěší, a když se nám změnilo osazenstvo metodiků a chtěli mě na Krameria navrhnout znovu, moje srdce zaplesalo. Neusnula jsem na vavřínech, stále jdu svou cestou. A může to být i vaše cesta, ale o tom snad příště.

kteří jsme vyřizovali do druhého pracovního dne. Fond knihovny byl rozdělen do několika částí: již zmíněný vybraný fond prezenční, vybraný fond absenční a vybrané časopisy. Zbytek fondu (tzv. starý fond, skladový fond, závěrečné práce) byl sbalen do krabic a po dobu rekonstrukce uzavřen. Během těchto prací bylo tedy potřeba upravit lokace fondu a uzavřít v OPACu tu část fondu, která zůstala nepřístupná.

Na dva měsíce dost práce, ale zde nám byla nápomocna tajemnice fakulty Ing. Přikrylová, která odsouhlasila větší počet brigádníků, jež se postupem času stali nedílnou součástí knihovny. V polovině září bylo vše připraveno ke spuštění provizorního provozu. I když jsme se snažili ze všech sil informovat o změnách, o možnostech, kde se dá dohledat to, co je uzavřeno, nastala samozřejmě panika a studenti (ne všichni) si občas stěžovali na vzniklou situaci.

Po dohodě s tehdejšími vedeními MZK se naši studenti mohli pohybovat ve všech studovnách a celková spolupráce s MZK byla více než skvělá. Knihy, které patřily k nám do knihovny a které kolegyně nacházely různě po studovnách, k nám vždy doputovaly zpět, a naopak. Postupem času si uživatelé zvykli a my v podstatě také. Zde musím vyjádřit velké poděko-

vání kolegyním ze služeb, které tuto situaci ustály s úsměvem a v dobré náladě (a že situace byla občas více než napjatá) i přesto, že kanceláře zůstaly na fakultě a v MZK jsme pracovní zázemí v podobě kanceláří neměli.

Stavební práce

Během září a října se do prostor fakulty začala stěhovat stavební firma. Pilíře stavebních prací byly naplánovány a mohlo se tedy začít. Jako první byly opraveny technické sítě, dalším z kroků byly bourací práce v prostorách knihovny. Prostory se rozšířily o bývalou tělocvičnu, posilovnu a šatnu, a knihovna tím získala 500 m². Při vybourávání nového průchodu do volného výběru našli dělníci základní kámen fakulty, což vzbudilo velkou radost a pozornost médií. V kameni byly zakladací listiny z roku 1928 s podpisem tehdejšího prezidenta a dalších

Foto Jitka Janů

Jak se staví (knihovnický) sen: rekonstrukce knihovny Právnické fakulty Masarykovy univerzity

V programovém prohlášení prof. Naděždy Rozehnalové se při volbě děkana v roce 2006 poprvé objevil jeden z velkých cílů: rekonstruovat a rozšířit stávající prostory Ústřední knihovny Právnické fakulty Masarykovy univerzity (dále jen knihovny). Po zvolení prof. Rozehnalové do funkce děkanky se tento nelehký cíl začal postupně naplňovat – v roce 2007 byla zadána projektová dokumentace na nové rozšířené prostory a začal se zpracovávat projekt na financování celé rekonstrukce. Přelomovým rokem se pak stal rok 2012, kdy byla schválena dotace od Ministerstva školství z investičního programu „Rozvoj a obnova materiální a technické základny veřejných vysokých škol“. Bylo určeno, že dotace 62 milionů korun bude využita nejen na rekonstrukci prostor knihovny, ale také na úpravu dvou podzemních podlaží fakulty (technické sítě), a že rekonstrukce bude

probíhat od září roku 2013 do března 2015. Celková částka na rekonstrukci a vybavení se vyšplhala na 64,4 milionu korun.

Stěhování do náhradních prostor

V červenci po ukončení akademického roku 2013 začalo vyklízení a stěhování stávajících prostor knihovny. Knihovna a její fond se přestěhovaly do pronajatých prostor Moravské zemské knihovny (dále jen MZK) – sbaleno bylo téměř 3000 krabic, převezeno a vybaleno v MZK jich bylo kolem 2000. Knihovnice čekal nelehký úkol: vytvořit v MZK něco jako výdejnu knih, postavit vybranou část prezenčního fondu v přízemí (současné prostory galerie) a v pronajatých skladových prostorách (7. patro) postavit fond absenční spolu s časopisy. Knihovnické služby byly omezeny, výpůjční služby fungovaly pouze formou požadavků/rezervace,

významných osobností akademického a politického života.

Postupně se začaly objevovat první obrysy toho, jak bude knihovna vypadat. Stavební práce byly předávány v termínech a v kanceláři vedení probíhaly živé debaty a rozhodování ohledně interiéru: doplňuje se zařízení kanceláří, vzniká nová úprava sociálního zázemí u kancelářů a další maličkosti. Během provozu byly nastěhovány zpět depozity, které byly ještě o jednu místnost rozšířeny.

Stěhování zpět a vybavení interiéru

V lednu roku 2015 byl uzavřen provizorní provoz a krabice se opět začaly naplňovat. V té době se začínalo také s vybavením interiéru. Přenáším se teď na chvíli do dané situace a zkusím vám zprostředkovat přímý průběh prací. Zatímco krabice jsou sbaleny a v přízemí MZK je vše vyklizeno, v případě interiéru začíná zpoždění s dodacemi lhůtami: část atypických regálů, stoly a pulty jsou vyráběny na zakázku a občas se nedaří termíny dodržet.

Jako první byly vybaveny kanceláře, a tak se mohla stěhovat alespoň kancelářská část. Když dorazily atypické regály, začalo stěhování prezenčního fondu a jeho stavění do regálů. Další dodanou částí interiéru byly boxy na časopisy. A pokračujeme: pulty se dodělávají, židle se vzorkují, popřípadě reklamují. Stoly se usazují, elektrické vedení, bezpečnostní technika se zapojuje. Jediné, co nám stále chybí, jsou regály do volného výběru – na ty se stále čeká. Probíhá nové vzorkování od jiného dodavatele a za účasti lehké hysterie obou stran jsou nakonec vybrány. Zde je nutné podotknout, že časově jsme už na začátku března (oficiální zahájení bylo naplánováno na 25. 3. 2015).

Během víkendu 14.–15. 3. začínáme regály do volného výběru stavět a v pondělí jsou připraveny. Můžeme spustit stěhování a stavění fondu. Po vyhlášení akce „Vzhůru do tepláků“ s prosbou o pomoc se do vybalování krabic a stavění fondu pustila i část akademické a neakademické obce – vše dopadlo dobře a fond byl během čtyř dnů přestěhován, vybalen, postaven, urovnan. Mezi všemi těmito knihovnickými pracemi pobíhali kolegové z Centra informačních technologií, kolegové ze Správy budov fakulty – i těm patří naše díky. Další knihovnické práce, které jsme museli zvládnout do otevření knihovny, nebudu vyjmenovávat, připadala bych si, že nosím dříví do lesa, ale nemohu nenapsat, že to byly fakt nervy.

Slavnostní zahájení provozu

Ve středu 25. 3. 2015 kolem poledne se vše zastavilo, uklidnilo a my máme konečně čas se podívat, jak knihovna vypadá. A že vypadá krásně: Prostor je úžasný, součástí knihovny se stává i základní kámen fakulty, uživatelé dostávají jak studijní, tak i relaxační prostory. Pro studenty, kteří preferují klid na učení, máme čtyři individuální boxy. Fond je rozdělen na právní a neprávní. Knihovna konečně získala také prostory pro semináře, výuku. Součástí knihovny jsou dále dvě studovny – v jedné je prezenční fond a druhá je nazvaná klidovna. V prostorách jsou umístěny multifunkční kopírovací stroje, velkou plochu prezenční studovny osvětluje biodynamické osvětlení. Na stěnách knihovny jsou graffiti brněnského výtvarníka Tima a hned při vstupu si můžete všimnout obrazu, který fakultě při příležitosti otevření nové knihovny věnoval akademik a uznávaný brněnský malíř JUDr. Stanislav Sedláček, Ph.D.

Ale abych pouze nechválila, pro veřejnost jsme otevřeli 30. 3. 2015, kdy stále ještě probíhal zkušební provoz. Nebyly bychom to my, knihovnice, kdyby nám něco nechybělo, něco se nemělo udělat jinak a podobně. Oficiální otevření však proběhlo úspěšně a na naše nové prostory jsme hrdé. Děkujeme všem, kteří se podíleli jakoukoli prací a pomocí.

PETRA GEORGALA

✉ Petra.Georgala@law.muni.cz

Digitalizace z evropských fondů ve Vědecké knihovně v Olomouci

V systému českých a moravských knihoven má Vědecká knihovna v Olomouci (VKOL) specifické postavení. V roce 2016 si připomíná výročí 450 let od momentu, kdy poprvé poskytla služby svým čtenářům, a mezi krajskými knihovnami je suverénně nejstarší. Díky staleté historii a výsadnímu postavení, které na Moravě dlouho měla, uchovává VKOL mimořádně rozsáhlý fond s mnoha jedinečnými knihami a raritami. Od roku 1807 knihovna disponovala právem povinného výtisku a také v současné době je příjemcem povinného výtisku periodik i monografií z celé republiky. Pestré skladbě a rozsahu fondu odpovídá čtenářský zájem o dokumen-ty, jež knihovna uchovává, a to se ve spojení s dlouhodobě neřešenou a neuspokojivou situací v oblasti ukládání fondů citelně projevuje na fyzickém stavu knih i časopisů. Od doby, kdy v České republice začaly být k dispozici technologie pro digitalizaci knihovních fondů, proto knihovna usilovala o reformátování těch nejohroženějších dokumentů a nahrazení originálů ve výpůjčním a badatelském procesu jejich elektronickými kopiemi.

Od roku 1998 digitalizuje VKOL pravidelně prostřednictvím programu VISK 6 středověké rukopisy a další památky z historického fondu. V roce 2005 zahájila také aktivity v oblasti no-

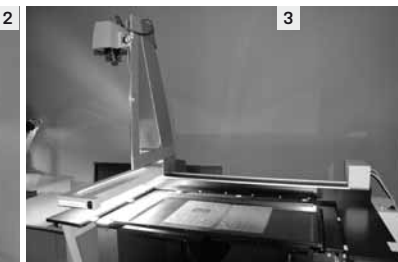
vodobých fondů ohrožených degradací kyselého papíru a zapojila se do programu VISK 7. Oba podprogramy však nabízely v poměru k objemu fondů vyžadujících reformátování pouze omezené prostředky, navíc se zaměřovaly pouze na vlastní digitalizaci. Další aktivity, především ukládání a archivace digitálních dat, podporovány nebyly. Bylo zjevné, že na zásadnější řešení digitalizace svých fondů bude muset VKOL nalézt jiný finanční zdroj.

Rozvoj služeb e-Governmentu v Olomouckém kraji

S velkým napětím byl očekáván především *Integrovaný operační program* (IOP), který v programovém období 2007–2013 jako jeden z mála nabízel priority využitelné pro knihovny. Jeho primárním cílem bylo „... řešení společných regionálních problémů v oblastech infrastruktury pro veřejnou správu, veřejné služby a územní rozvoj...“ a díky úsilí knihovnické obce se mezi podporované aktivity dostala také „... digitalizace významných datových zdrojů, jejich zpřístupňování a dlouhodobé ukládání“.

IOP nebyl určen krajským knihovnám, proto bylo pro získání podpory nutno zařadit plány na *Krajskou digitalizační jednotku* a *Krajský digitální repozitář* do širšího projektu zřizovatele knihovny – Olomouckého kraje. To se podařilo bez větších potíží a po dlouhé a složité přípravě dospěl projekt s názvem *Rozvoj služeb e-Governmentu v Olomouckém kraji* až k podání žádosti a nakonec i do fáze realizace. Projekt měl několik oddělených součástí:

- 1 – Ruční skenery pro digitalizaci knižních fondů a map na novém digitalizačním pracovišti
- 2 – Zařízení pro ruční skenování dokumentů menšího formátu
- 3 – Velkoformátový ruční skener pro snímání dokumentů do velikosti A0

- Digitální mapa veřejné správy,
- Digitalizace a ukládání dat,
- Zřízení technologického centra kraje,
- Vnitřní integrace úřadu a integrace s ISVS,
- Datové sklady a nástroje Business Intelligence.

Aktivity VKOL spadaly do oblasti *Digitalizace a ukládání*, na kterou byla vyčleněna částka přesahující 39 milionů korun. Hlavním záměrem bylo vybudovat vlastní pracoviště, na kterém by bylo možné digitalizovat historické i novodobé fondy knihovny podle platných standardů. Ve veřejné zakázce na řešení projektu byl proto mimo jiné požadován jeden robotický skener a dva ruční knižní skenery, dále software pro tvorbu popisných metadat a také potřebná infrastruktura pro ukládání dat a provoz digitální knihovny.

V průběhu roku 2013 byla díky investičním prostředkům z projektu vybudována *Krajská digitalizační jednotka* (KDJ). Pracoviště od počátku spadalo do pravomoci Odboru kultury a památkové péče Olomouckého kraje, fyzicky ale vzniklo v jedné z budov spravovaných VKOL, a to ve volných prostorách vzdělávacího centra VKOL v historickém centru města v Ostružnické ulici. Dodavatelem celého krajského projektu byla společnost AutoCont, subdodavatelem odpovědným za techniku pro skenování byla firma Exon. Na pracoviště KDJ tak byl dodán robotický skener DL-mini od výrobce 4DigitalBooks, pro digitalizaci velkoformátových dokumentů bylo zprovozněno zařízení i2S DigiBook SupraScan Quartz A0 a produkční linku doplňuje další ruční skener i2S Copi-Book. Pro indexaci a tvorbu popisných metadat podle platného standardu Národní digitální knihovny byl dodán SW Sirius NDK od společnosti Elsys Engineering.

Veškerá technika v KDJ je napojena do sítě Olomouckého kraje a v jeho prostorách vznikl také *Krajský digitální repozitář* (KDR), který VKOL využívá pro dlouhodobou archivaci již zpracovaných digitálních dokumentů. Hlavním dodavatelem KDR byla firma WV Systems, která jako archivační systém zvolila řešení ICZ DESA, pracovníci WV Systems také sestavili nástroj, který zpracované dávky nahrává do KDR. Součástí krajského projektu nebyla instalace digitální knihovny, ta byla řešena v režii

První strana úvodního čísla důležitého regionálního novinového titulu *Grenzbote des nordwestlichen Mährens*, který je díky projektu dostupný v digitální knihovně

VKOL odděleně od ostatních dodávek a její zprovoznění nebylo úplně bezproblémové, v současné době ale v rámci svých možností funguje relativně dobře. Stejně jako v jiných knihovnách byla použita volně dostupná aplikace Kramerius 4 a pro zpřístupňování dokumentů ve formátu JPEG 2000 byl nainstalován Image-Server.

Dohled nad postupným uváděním do provozu měli dva pracovníci Olomouckého kraje. Tyto úvazky vznikly v přímé souvislosti s realizací projektu *Rozvoj služeb e-Governmentu v Olomouckém kraji* a byly z něj hrazeny. Podle původních předpokladů měli v KDJ pracovat čtyři pracovníci, další dva úvazky ovšem Olomouckým krajem nebyly podpořeny ani v investiční, ani v provozní fázi, a nedostatečné personální zabezpečení je tak jedním z nejvíce retardujících faktorů při chodu pracoviště.

Brána k digitalizovaným dokumentům

V rámci části projektu *Digitalizace a ukládání* bylo vedle výše uvedených dodávek možné realizovat také digitalizaci službou a tento způsob dodávky byl ve fázi realizace projektu využit. Olomoucký kraj zvolil při řešení projektu cestu jediného generálního dodavatele (AutoCont), který si na jednotlivá plnění najímal další subdodavatele. To v praxi mimo jiné znamenalo, že VKOL neměla na výběr partnera v oblasti digitalizace žádný vliv. Jako dodavatel externí digitalizace byla knihovně představena firma

A-scan z Hradce Králové, která bezprostředně po zahájení investiční fáze projektu začala z VKOL přebírat vybrané dokumenty na digitalizaci.

V rámci dodavatelské digitalizace bylo zpracováno přibližně 1,3 milionu stran regionálních periodik, tedy novin, které v minulosti vycházely na území dnešního Olomouckého kraje a v některých sousedních regionech (Rýmařovsko, Moravská Třebová, Valašské Meziříčí aj.). Celkem bylo naskenováno okolo stovky periodik, naprostá většina prostřednictvím mikrofilmů, které měla VKOL k dispozici ze starších projektů zaměřených na mikrofilmování. Malá část především novějších novin (ze 2. poloviny 20. století) byla skenována přímo z originálních svazků. Vzhledem k dosavadním malým zkušenostem firmy A-scan s digitalizací knihovních fondů probíhalo skenování a tvorba popisných údajů prostřednictvím dalších subdo-

davatelů (Ampaco ČR a Elsys Engineering). Jako velmi nešťastný se ukázal způsob předávání hotových digitálních dokumentů, který spočíval v pravidelných dodávkách externích disků s různými ročníky různých periodik. To znemožňovalo efektivní kontrolu toho, zda bylo zpracováno vše, co bylo skutečně k digitalizaci zadáno. Práci také komplikovala omezená funkčnost dostupného validátoru dat, který některé chyby není schopen odhalit, i výpadky v procesu importu dat do KDR a do digitální knihovny.

Od 1. 1. 2014 přešla KDJ i se vším vybavením do správy VKOL. Přejít měli také oba dosavadní pracovníci, k tomu ovšem nedošlo. Bylo nutno najít nové zaměstnance, v klíčové fázi projektu proto vzniklo další zdržení způsobené nutným proškolením nových pracovníků. Přesto se v průběhu roku podařilo naprostou většinu dodaných dat zpracovat a nahrát do

V průběhu roku 2015 již byly do digitální knihovny Kramerius 5 importovány digitalizované středověké rukopisy, které si tak čtenáři nově mohou prohlížet ve vysokém rozlišení. Týká se to mimo jiné i *Bible olomoucké*, jedné z kulturních památek VKOL.

digitální knihovny. Ta je k dispozici na adrese <http://kramerus.kr-olomoucky.cz/search> a v současné době vedle stovky titulů periodik nabízí přístup například i k několika desítkám monografií, které byly na pracovišti zpracovány v průběhu let 2014 a 2015. Digitální knihovna Kramerus (teď už ve verzi 5) bude v budoucnosti sloužit jako jednotná knihovna pro přístup ke všem digitalizovaným dokumentům VKOL, proto probíhá import ze starších aplikací pro digitální zpřístupnění dat. To se týká především čtyř „prehistorických“ digitálních knihoven:

- digitální knihovna Kramerus 3
— <http://kramerus.vkol.cz>,
- digitální knihovna map
— <http://mapy.vkol.cz>,
- digitální knihovna rukopisů a starých tisků
— <http://dig.vkol.cz>,
- digitální knihovna tisků zpracovaných v rámci služby EOD (eBooks on Demand)
— <http://eod.vkol.cz>.

Do Kramera 5 jsou nyní denně doplňovány dokumenty ze starších aplikací a dá se předpokládat, že během roku 2016 bude VKOL moci přistoupit k uzavření stávajících digitálních knihoven. Probíhá také kontrola konzistence dat, tedy toho, zda nebyly při digitalizaci opomenuty či vynechány některé ročníky, čísla či strany.

Po zpracování a kontrole starších a současných dat se KDJ plně zaměří na digitalizaci fondů VKOL. Ty lze rozdělit do pěti skupin:

1. moravika 19. století – monografie (okolo 10 000 svazků),
2. moravská regionální periodika (okolo 4000 svazků),
3. staré mapy a atlasy (okolo 10 000 mapových listů),
4. prvotisky (okolo 2000 svazků),
5. staré tisky (okolo 60 000 svazků).

Výběr dokumentů byl záměrně zacílen na starší fondy, aby se ve VKOL nedigitalizovaly stejné dokumenty jako v projektu *Národní digitální knihovna*, postaveném na zpracování především novodobých knih a časopisů. VKOL má v tomto směru výhodu v rozsáhlém historickém fondu, významnou roli sehrává také historické právo povinného výtisku, díky kterému knihovna v oblasti moravských monografií i časopisů spravuje celistvý fond s množstvím unikátních dokumentů. Při pohledu na počty dokumentů, které je třeba zpracovat, je zřejmé, že digitalizační pracoviště VKOL po řadu let nouzí o práci mít nebude. Pokud se podaří krajskou digitalizační jednotku personálně posílit, a zvýšit tak její výrobní kapacitu a propustnost, bude mít VKOL všechny předpoklady k tomu, aby se její digitální knihovna stala jedním z klíčových informačních pramenů nejen v rámci České republiky, ale i v celé střední Evropě.

Text a foto **MILOŠ KORHOŇ**
✉ milos.korhon@vkol.cz

Z OBÁLKY

Čtenářská tramvaj

Základním smyslem marketingové kampaně *Knihovna v tramvaji – Tramvaj do knihovny* je elegantní a zřetelná prezentace dobrého jména a značky „knihovna“. V podobě tramvaje provází knihovna město Brno a jeho obyvatele každodenním životem, navozuje v ulicích města pohodu a optimismus a motivuje obyvatele k další či vůbec první návštěvě knihovny. Součástí kampaně je i řada marketingových aktivit – knižní revizor, promo akce v tramvaji v rámci partnerství Brno-Stuttgart, obměna knižních úryvků a tipů v interiéru tramvaje, QR kódy umožňující stáhnout e-knihy do mobilních zařízení apod. Čtenářská tramvaj získala v roce 2014 ocenění IFLA Marketing Award. Podrobnosti o projektu najdete na www.kjm.cz/tramvaj.

Foto archiv KJM

KLÁŘINA KUČAŘKA

ANEB DESET RECEPTŮ NA WORKSHOPY V KNIHOVNĚ

Knižní cukroví

Smysluplnost čtenářství je doložena odbornou literaturou, zkoumána a přetřásána je zejména schopnost kriticky nakládat s textem. Kdo čte, více se dozví, efektivněji nové poznatky vyhodnotí a použije. Jenže čtení je také vášně, posedlost a závislost. Emoční virus, který kolem sebe knihy šíří, je nakažlivý, a čtenář od čtenáře může ledacos chytit. Jak pracovat ve workshopech s emocemi? Jak potěšit srdce knihomola?

Foto Hanina Veselá

Závislost na jídle se projeví záhy v přibývajících kilogramech živé váhy. Závislost na knihách se ohlašuje rafinovaněji. Knihomol s sebou neustále nosí knihu, čte pod lavicí během hodin a na lavici o přestávkách. Nos má zanořený mezi stránkami při cestách veřejnou dopravou a nevádí mu, že přejede. Často má kruhy pod očima z nevyspání, jak chtěl „jen dočíst kapitolu“ a vlastně ani on sám nevěděl, že tím byla myšlena kapitola poslední.

Ve spárech popsaných stránek

Někdy by bylo dokonce vhodnější srovnání s užitím ve spárech alkoholu. Vášnivý čtenář zažívá doslova kocovinu, když dočte dobrou knihu. Chlubí se svou sečtělostí a dožaduje se na autorech či u nakladatelů dalších dílů dlouhých ság. V knihupectví je schopen roztočit kapesné či výplatu a jedinou záchrannou sítí jsou pro něj knihovny.

Takový oddaný čtenář si o knihách vede deník či blog na internetu, neobtěžuje ho o knihách diskutovat a knihy hodnotit. Jako malý si tajně četl při rodinných sešlostech, vlastnil kvalitní baterku pro čtení pod peřinou a čelil lamentování rodičů, že si čtením zničí oči. Snil nejprve o tom, že se stane literárním hrdinou, o kterém četl, pak spisovatelem, nebo aspoň nastoupí na nějaké místo, které mu umožní pravidelný přísun nových knih.

Závislý knihovník navádí ostatní

Teď se asi mnozí knihovníci v popisu poznali, a to není na škodu. Sdílení společné vášně je silná motivace pro společné akce. Dříve se na takové knižnoury pohlíželo skrz prsty. Dnes pláceme nad těmi, kdo nekusili omamný pocit, který čtenář zažívá, když se zakousne do příběhu. Pokud jsme je a lákáme: *Pojď to zkusit. Nebuď srb! Uvidíš, že je to jízda.* Dokonce je i nepřesvědčivě

Taška studentů knihovnictví s nápisem:
KDE? Kdekoliv, nejraději v posteli. KDY? Kdykoli, nejraději večer nebo v noci. JAK? S radostí a plným soustředěním. KDO? Jen já a KNIHA

ujišťujeme: *Neboj, čtení nepropadneš. Já to mám taky pevně pod kontrolou!*

Upečme si vlastní merchandising

I povedené kampaně na podporu čtenářství či reklamy nakladatelů nemíří příliš na náš rozum, ale na naše pocity. Na rozum zákazníků příliš nespolehá ani knižní merchandising, který prodej podporuje lákavým vystavením knih v obchodě, ručně psanými vzkazy, proč si knihu přečíst, nebo záložkami či jinými drobnými bonusy.

Klára Smolíková a Rachel Van Riel

Mně osobně v tomto ohledu otevřela oči před několika lety Rachel Van Riel, ředitelka Opening the Book, za kterou jsme se vypravili do Birminghamu se studenty knihovnictví před šesti lety. Tato společnost se zaměřuje na poradenství knihovnám. Dosud nevyrostli z bláznivých nápadů, kterými na začátku 90. let přesvědčovali knihovníky, že musí ke čtenářům přistupovat hravě a respektovat, že čtení je posedlost. Jen je přetavili do knihovnických workshopů a konkrétních rad, jak knihy čtenářům nabízet, jak organizovat prostor v knihovně či jaký nábytek do knihoven vybírat.

PŘEDŠKOLÁCI A OŤUKÁVÁNÍ LÁSKY KE KNIHÁM

- Povídejme si s dětmi o jejich oblíbené knize, kterou vlastní, i o jejich domácí knihovničce.
- Vyzvěme děti, ať nakreslí obrázek, na kterém jsou se svou oblíbenou knihou.
- Společně vyrábějme záložky nebo ex libris do vlastních knížeček. Inspirací nám může být stránka <http://www.myhomelibrary.org/>, kde jsou skvělé knižní štítky v tiskové kvalitě od současných ilustrátorů, určené pro nekomerční využití.

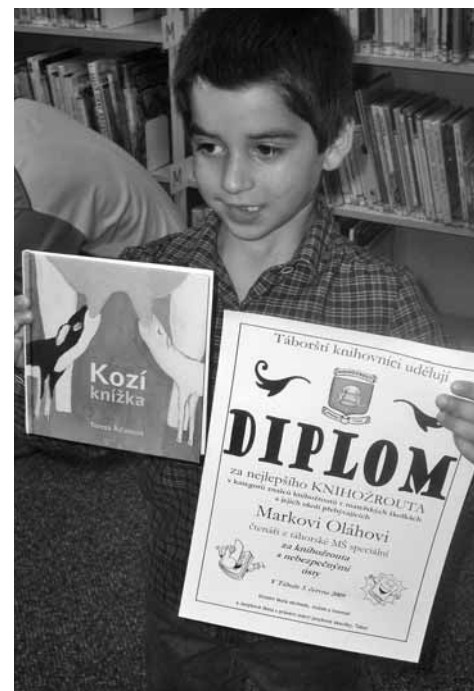
- Sdělujme si navzájem, jak se cítíme, když nám někdo čte nebo když si knížku prohlížíme.
- Povídejme si, podle čeho si knihu děti vybírají, a všimněme si i takových hledisek jako: jaká je kniha na dotyk, jaká kniha je správně těžká, jaké ilustrace se dětem líbí apod.
- Nechte děti beze slov předvádět, jaká to bude změna, až budou čtenáři a budou si moci v knihách číst. Pantomimicky napodobujeme chování a výrazy čtenářů při čtení.

MLADŠÍ ŠKOLÁCI A TŘÍBENÍ ČTENÁŘSKÝCH CHUTÍ

- ◇ Udělejme si v knihovně pohodu, nebojme se během čtenářského workshopu pít čaj nebo malinko mlsat.
- ◇ Zařazujme dílny čtení, při kterých si děti mají dvacet minut nerušeně číst knížku podle vlastního výběru a před kterými a po kterých si o knihách povídáme. Nejprve třeba o tom, co od knihy čekáme, čím nás zaujala a na co se při čtení zaměříme. Po samotném čtení si navzájem sdělujeme, kde se děj naší knihy odehrává, kdo je hlavní postava, zda je příběh smyšlený, či napsaný podle skutečnosti apod.
- ◇ Navrhňme, ať holky a kluci vkládají do knih papírky, na které napíší vzkazy dalším čtenářům, ve kterých knihu doporučí, navnadí další zájemce nějakou zajímavostí nebo osobním postřehem.
- ◇ Povídejme si o tom, co pro nás čtení znamená a jak se při čtení cítíme.
- ◇ Pomalujme si hrneček ke čtení akrylovými barvami na keramiku a sklo. Vymýšlejte si čtenářské nápisy a rady: *UPIJ ZE MĚ, NEŽ OTOČÍŠ STRÁNKU* nebo *ČAS NA ČAJ A KNIHU* apod.

Noc s Andersenem pro MŠ

Vítězové soutěže Jak vypadá knihožrout, kterou zorganizovali studenti knihovnictví

- ◇ Udělejme si fotku s oblíbenou knihou. Zpestřit ji můžeme komiksovou bublinou s nějakou příhodnou promluvou: *S MIMOZEMŠŤANY SE DOMLUVÍM* u sci-fi titulu apod.
- ◇ Pořídme si do knihovny placovkač a vyrábějme čtení propagující placky na klopky a na batohy.

STARŠÍ ŠKOLÁCI A PŘIHLÁŠENÍ SE KE ČTENÁŘSTVÍ

- Navrhujeme nápisy na čtenářská trička a tašky, které budou sloužit k nošení knih. Pokud je to možné, v tvůrčí dílně je i zrealizujeme.
- Vyzvěme čtenáře, ať napíšu po přečtení knihy dopis hlavní postavě nebo spisovateli, který knihu napsal.
- Vyprávějme si, jak sami sebe jako čtenáře vidíme. Jsme při čtení jiní? Lepší? Vidíme se v klidu ve svém oblíbeném čtecím křesle, nebo společně s hrdiny knihy v akci?
- Povídejme si, jaké uspořádání knihovny by se starším školákům líbilo nebo jak si představují ideální čtenářský koutek.
- Vypisujeme si z knih zajímavé věty a citáty si umísťujeme třeba na nástěnku.

ČTENÁŘSKÉ VÁŠNI PROPADLÍ STŘEDOŠKOLÁCI A DOSPĚLÍ ČTENÁŘI

- Všímejme si společně, jak knihy lákavě fotí nakladatelé a knižní distributoři – s dobrotami, hrnkem kávy či čaje, u okna do zahrady, na lavičce parku atd. Uspořádáme si fotografický workshop či soutěž, ve kterých vyzveme čtenáře, ať najdou či vytvoří lákavé zátiší pro svou oblíbenou knihu a vyfotí ho.
- Seznamme se s českými i zahraničními kampaněmi na podporu čtenářství a navrhujeme slogany a plakáty šité na míru právě naší knihovně a čtenářům.
- Uspořádáme anketu mezi osobnostmi našeho regionu, kterou si mohou vzít na starosti středoškoláci, a zaměříme se na to, co pro respondenty čtení znamená. Informujeme o výsledcích a nejzajímavějších postřezích média nebo je umísťujeme do knihovny či na její web.

Ilustrace Bány Buchalové do letošní knihy pro prvňáčky, kterou píše Klára Smolíková

Knihovníci se většinou rekrutují z řad horlivých čtenářů, přestože při samotné práci v knihovně čas na čtení nezbývá. Situaci jim usnadňuje pořádání knihovnických workshopů, při kterých hraje prim láska ke knihám a náruživé čtenářství. Taková záliba má potenciál přitáhnout i další, zatím váhající zájemce. Jen je třeba najít cesty, kterými svou náklonnost ke knihám pojmenujeme, zpracujeme a dáme ji najevo i pro ostatní.

KLÁRA SMOLÍKOVÁ

klara.smolikova@tiscali.cz

Foto archiv autorky

Hřbitovní kvítí na smetaně

– kniha přínosná pro čtenáře, knihovníky i učitele

Cenu Josefa Škvoreckého, udělovanou od roku 2007 za původní českou prózu, obdržel v roce 2015 Vladimír Poštulka za román *Hřbitovní kvítí na smetaně*, jenž roku 2014 vydalo pražské nakladatelství Jaroslavy Jiskrové Máj spolu s nakladatelstvím Dokořán. Autor předchozích románů *Půdorys harému* (2004) či *Blues pro Stalina* (2008) je veřejnosti znám především jako písňový textař z 60. až 80. let a také jako tvůrce pojednání o gastronomii. Činný je i v literárním zákulisí, mimo jiné se podílel na současné podobě našeho autorského práva.

V románu *Hřbitovní kvítí na smetaně* se splétají tři prameny vyprávění, z nichž každý by do určité míry mohl stát sám o sobě. Především je to výrazně autobiografický příběh o mladíku Evženovi, který vyrůstal ve vsi na Ostravsku, vyučil se kuchařem a odešel z rodného kraje do Prahy, kde zpočátku přespával na hřbitově. Později se stal básníkem a vyhledávaným písňovým textařem, prožil mnohá zajímavá setkání, emigroval a zase se vrátil zpět. Příběh románového hrdiny odpovídá ději Poštulkova scénáře

k trezorovému filmu *Evžen mezi námi* a čtenář si nad ním může vzpomenout i na *Nesnesitelnou lehkost bytí* Milana Kundery.

V druhé lince knihy spisovatel Evženův příběh průběžně komentuje, vypráví o svém skutečném životě a uvažuje o tom, jak moc je (či může být) literární dílo závislé na

Kdyby se literatura učila podle této knihy, jistě by se objevila spousta nových čtenářů. I v knihovnách pod jejím vlivem možná oprášíme zdánlivě nezáživného klasika.

postavě autora – do jaké míry se v díle promítá jeho život, problémy, vztahy, jak knihu posuzovat v této relaci. Přemýšlí, jak na čtenáře působí vyprávění v první či třetí osobě. A jak vyprávění v první osobě při psaní ovlivňuje a odhaluje samotného autora. Nebo naopak, do jaké míry má čtenář spisovateli při jeho vyprávění věřit. Má existovat vztah mezi životem autora a jeho tvorbou („jednota života a díla“, jak říkali středoškolští učitelé)? Má ho čtenář posuzovat, má ho mít na mysli při vnímání literárního textu? Čtenářům i psavcům může takové uvažování příjemně zamotat hlavu.

Třetí složka knihy je pro mnoho čtenářů nejzajímavější. Autor průběžně vypráví desítky příběhů slavných spisovatelů. Uvažuje přitom, jak se do díla promítly zejména temnější, často skryté stránky jejich osobnosti. Tou nejčastější je v tomto případě erotika a sex, zhusta v ne zcela běžných a (zejména v minulosti) společností ne úplně přijímaných podobách. A také alkohol a drogy. Na jiných místech autor pojednává o tvůrčích pohnutkách – bývá jimi potřeba výpovědi, kompenzace problémů a traumata i touha po slávě a ani peníze nebývají poslední v řadě.

Literáti, o nichž Vladimír Poštulka píše, jsou zastoupeni od klasiků z hloubi 19. století do současnosti. Figurují zde romantičtí básníci, nejstarší tvůrci fantastické literatury, beatníci, existencialisté, ale i naši anarchisté, často pozdější tzv. socialističtí spisovatelé. Autor místy vytváří originální obsáhlé medailony spisovatelů (např. J. Hašek, J. Kerouac) a podává také svědectví o těch, jež sám dobře znal (V. Hrabě, J. Mucha).

Intimní pohledy na život a tvorbu spisovatelů jsou pro čtenáře lahůdkou. Kdyby se literatura učila podle této knihy, jistě by se objevila spousta nových čtenářů. I v knihovnách pod jejím vlivem možná oprášíme zdánlivě nezáživného klasika. Udělená cena může čtenáře i knihovníky upozornit na knihu, která, k naší škodě, dosud nejspíš stála stranou zájmu. Vnímavý čtenář se pak zamyslí i nad otevřeným koncem jejího příběhu. Po nabídce spolupráce s StB, jež by hrdinovi umožnila vyhnout se trestu, zní poslední věta knihy: „Ten s ježkem podal Evženovi pero.“ Podepsal Evžen, nebo nepodepsal?

JAN MEIER knihovna@broumov.net

Víte, že...

... v polovině listopadu vyšel v nakladatelství Triton první díl komiksové revue *Bublifuk*? Čtenáři se mohou těšit na roboty, mušketýry a vynálezce, na komiksy napínavé, tajemné i veselé. Časopis je určen klukům a holčám od 7 do 12 let.

BUBLIFUK!

Spousta bublin pro každého, kdo se nebojí číst, spousta obrázků pro toho, kdo není líný se koukat! Zkrátka pro všechny, kterým komiks není fuk.

Bublifuk připravila ve spolupráci s předními českými komiksovými tvůrci Klára Smolíková, která vsadila na několik osobností. Výsledkem je deset původních komiksů od slibných autorů, mezi které bezesporu patří Karel Jerie, Tomáš Kučerovský, Vojtěch Šeda, Lukáš Fibrich, Viktor Svoboda nebo Bára Buchalová. Za scenáristy jmenujme Kláru Smolíkovou, Jiřího W. Procházku nebo Martina Šinkovského.

Proč Bublifuk přišel na svět?

- ➔ Nabízí prostor pro publikaci českých komiksů pro děti a mládež.
- ➔ Obsahuje původní komiksovou tvorbu pro začínající čtenáře, kteří se potřebují rozečíst.
- ➔ Otevírá bláznivé obrazové světy, ve kterých se mořské vlny otírají o boky pirátských lodí, v dílnách se konstruuji úžasné vynálezy a z temných lesů se vydávají mluvící vlci na osamělou pouť, při které překonávají vlastní strach.

V Bublifuku bude také tematizován komiks jako takový. Pravidelně se bude objevovat seriál *Jak se dělá komiks* a rubrika představující historii české komiksové tvorby od Tomáše Prokūpka.

Jak často a kde bude Bublifuk k mání?

Komiksová revue začíná vycházet se čtvrtletní periodicitou, stojí 55 korun a bude k dostání v knihkupectvích. Zájemci si mohou v e-shopu nakladatelství Triton objednat první čtyři čísla za zvýhodněnou cenu 200 korun.

Více na www.komiksbublifuk.cz,
www.facebook.com/komiksbublifuk.

Podklady jsou čerpány
z databází KKL, ANL a Anopress

Onkologové rozšířili knihovnu. Právo: Jižní Morava – Vysočina, č. 262 (20151110), s. 11. ISSN 1211-2119.

V odborné knihovně Masarykova onkologického ústavu v Brně, specializující se na onkologickou problematiku, medicínské a přírodovědné obory, skončil v tomto roce projekt *RELICEO (Regional Library for Clinical and Experimental Oncology)*, realizovaný v rámci evropské pomoci. Za 23,3 milionu korun knihovna nakoupila cca 400 tištěných a elektronických knih a téměř 1700 elektronických časopisů. Nejdůležitějším cílem bylo zajistit dostupnost nejvýznamnějších vědeckých informačních zdrojů z oboru onkologie v elektronické i tištěné podobě.

CINGER, F. Po knižním přichází audio-čtvrtek. Právo: Kultura, č. 258 (20151105), s. 10. ISSN 1211-2119.

Příspěvek informuje o akci *Velký audioknižní čtvrtek* (konající se 5. 11. 2015) navazující na slavnou tradici „knižních čtvrtků“. Jde o první akci svého druhu. Doprovází ji program ve formě slevových akcí. V Městské knihovně v Praze proběhlo setkání pod názvem *Knižky do ucha aneb Jak se dělá audiokniha*. Do Městské knihovny byla pozvána řada známých osobností z hereckého prostředí.

Akty musely pryč z Akademie. Lidové noviny: Čechy, č. 260 (20151107), s. 1. ISSN 0862-5921. Článek popisuje předčasné ukončení výstavy ženských portrétů a aktů v Knihovně Akademie věd ČR, jež měla být součástí akce *Týden vědy a techniky*. Dále se zabývá technikou, kterou byly vystavované fotografie zhotoveny, a důvody předčasného ukončení výstavy.

ŽANTOVSKÝ, M. a H. GRUNDOVÁ. Havlův knihovník. Magazín Lidových novin: Rozhovor, č. 46 (20151113), s. 6. ISSN 0862-5921. Rozhovor s Michaelem Žantovským, ředitelem Knihovny Václava Havla, pojednává o jeho vztahu k osobnosti prezidenta Václava Havla. Dále popisuje jeho studium, diplomatickou kariéru, překladatelskou činnost aj. Část rozhovoru je věnována Knihovně Václava Havla – její činnosti, službám, prezentaci na sociálních sítích, akcím, fondu a především odkazu samotného Václava Havla.

HOLUBEC, O. Knihovny zažívají zlaté časy, počet čtenářů roste. Mladá fronta DNES: Zlínský kraj, č. 257 (20151104), s. 15. ISSN 1210-1168.

Článek informuje o zvyšování počtu čtenářů knihoven ve Zlínském kraji. Zabývá se důvody tohoto nárůstu. Jedním z nich je přívětivé prostředí, dalšími jsou moderní technologie (e-knihy aj.), akce pro veřejnost (například vzdělávací aktivity), práce s dětskými čtenáři (hry, četba, *Noc s Andersenem* atd.) a výběr knižních titulů (včasný a co největší výběr).

ŠVEC, P. Kdo má rozhodovat? Úřad, či ti nejlepší z oboru? Veřejné soutěže skončí, varují architekti. Mladá fronta DNES: Z domova, č. 274 (20151125), s. 4. ISSN 1210-1168.

Příspěvek ve stručnosti popisuje důvody soudního sporu ve věci soutěže o novou budovu Národní knihovny ČR, která proběhla v roce 2005. Předkládá názory několika architektů, zda má být civilní právo nadřazeno nad architektonickou soutěží, nebo zda má názor komise mít větší váhu v rozhodování. Názor zde vyjádřili: Josef Pleskot, Adam Gebrian, Jakub Cigler, Ondřej Císlar aj.

MERTIN, Václav. Cesty ke čtenářské dovednosti. 1. část, Role školy. Biblio: o knihách ze všech stran, 2015, 3(8)(září), s. 14–15. ISSN 2336-1921.

Příspěvek je rozdělen do dvou částí (druhá část vychází v říjnovém Bibliu) a představuje význam čtení v životě člověka. Věnuje se čtenářské a formální gramotnosti dětí a studentů, významu správných čtenářských návyků v životě člověka a také tomu, jakou roli v této oblasti hraje škola.

POŘÍZKOVÁ, Lenka. Půjčování e-knih. 1. část. Biblio: o knihách ze všech stran, 2015, 3(8)(říjen), s. 24–25. ISSN 2336-1921.

Článek ve dvou dílech (druhý díl vychází v listopadovém Bibliu) vysvětluje klady a zápory půjčování e-knih, aktuální stav výpůjček, sleduje, kdy a komu se půjčování elektronických knih vyplácí. Věnuje se také úskalím legislativy, stávajícím trendům na trhu s e-knihami a filosofii půjčování. Druhý díl příspěvku (vycházející v listopadovém čísle časopisu Biblio) předkládá budoucnost půjčování elektronických knih, modely výpůjček elektronických knih aj.

Před 120 lety, **3. 2. 1896**, se narodil český spisovatel **Jaroslav Havlíček** († 1943), autor psychologických románů, např. *Helimadoe*, *Neviditelný* nebo *Petrolejevové lampy*, které byly skvěle zfilmovány J. Herzem.

Před 120 lety, **3. 2. 1896**, se narodil pražský německý spisovatel **Johannes Urzidil** († 1970); znal se s Kafkou, Brodem, Werfelem, Kischem a dalšími, v roce 1939 odjel do Velké Británie a pak do USA, do Čech se už nevrátil; napsal řadu děl beletristických i esejistických, např. *Goethe a Čechy*, *Malý průvodce dějinami Čech*, *To byl Kafka*, *Pražský trip-tych*, *Poslední host* aj.

Před 135 lety, **9. 2. 1881**, zemřel ruský spisovatel **Fjodor Michajlovič Dostojevskij** (* 1821), vrcholný představitel ruského realismu a psychologické prózy, jeden z největších světových spisovatelů. Spolu se členy skupiny utopického socialisty Petrašovského, která vystupovala proti carovi, byl roku 1849 odsouzen k trestu smrti; rozsudek byl těsně před popravou změněn na čtyři roky v káznici a pak na nucené práce na Sibiři, kde Dostojevskij strávil 10 let. Pak se stále potýkal s carskou policií a s dluhy a trpěl epilepsií. Vedle mnoha povídek, novel a raných románů (*Chudí lidé*, *Urazení a ponížení*, *Bílé noci*, *Dvojník*, *Strýčkův sen*, *Zápisky z podzemí*, *Nětočka*, *Nězvanovová*, *Hráč*, *Věčný manžel*, *Bytná* aj.) patří k jeho nejvýznamnějším dílům řada velkých románů, které jsou součástí kánonu světové literatury: *Zápisky z mrtvého domu*, *Zločin a trest*, *Idiot*, *Běsi*, *Výrostek a Bratři Karamazovovi*.

Před 85 lety, **9. 2. 1931**, se narodil rakouský spisovatel a dramatik **Thomas Bernhard** († 12. 2. 1989), kontroverzní autor známý svou kritikou rakouské společnosti i její nacistické minulosti, s níž se nikdy plně nevyrovnal; byl označován za toho, kdo „káli do vlastního hnízda“; pro jeho rozsáhlé dílo je vedle jazykového mistrovství a osobitého stylu příznačný také pojem „Hassliebe“, což by se dalo přeložit jako „nenávisťná láska“ – tak se totiž projevuje jeho vztah k Rakousku či k rakouskému venkovu, jehož idylu ve svých textech Bernhard často boří; jeho dílo je celé dostupné v češtině, z románů a novel patří k nejdůležitějším *Staří mistři*, *Mýcení*, *Vyhazení*, *Korektura*, *Ztroskotanec*, *Beton*, *Wittgensteinův synovec*, *Mráz*, *Rozrušení*

či *Vápenka* a autobiografická pentalogie *Obrysy jednoho života*, z dramát pak *Před penzí*, *Ritter*, *Dene*, *Voss*, *Divadelník*, *Světánápravce*, *Minetti*, *U cíle*, *Náměstí Hrdinů* či *Alžběta II.*

Před 55 lety, **10. 2. 1961**, zemřel **Jakub Deml** (* 1878), český kněz, básník a spisovatel, autor básní a próz *Hrad smrti*, *Moji přátelé*, *Tanec smrti*, *Miriam*, *Šlápěje*, *Zapomenuté světlo* aj.

Před 160 lety, **17. 2. 1856**, zemřel **Heinrich Heine** (* 1797), německý romantický prozaik, básník, publicista a esejista; od roku 1831 žil v Paříži; inspiroval mnoho českých obrozeneckých básníků.

Před 470 lety, **18. 2. 1546**, zemřel **Martin Luther** (* 1483), německý teolog, kazatel a reformátor, zakladatel protestantismu, autor řady spisů, překladů a církevních písní; do němčiny přeložil Biblii.

Před 85 lety, **18. 2. 1931**, se narodila afroamerická spisovatelka **Toni Morrisonová**, nositelka Nobelovy ceny za literaturu (1993); česky vyšly romány *Nejmodřejší oči*, *Šalomounova píseň*, *Milovaná* (Pulitzerova cena 1988), *Jazz*, *Ráj*, *Láska*, *Milosrdství* a *Domov*.

Před 45 lety, **20. 2. 1971**, zemřel český spisovatel, filmový scenárista a publicista **Jan Procházka** (* 4. 2. 1929), autor fejetonů (knižně v souboru *Politika pro každého*), novel a próz *Zelené obzory*, *Ať žije republika*, *Kočár do Vídně*, *Svatá noc*, *Závěj*, *Přestřelka*, *Tři panny* a *Magdaléna* aj.; nejznámější jsou však jeho scénáře k filmům režiséra Karla Kachyni: *Trápení*, *Závrať*, *Ať žije republika*, *Kočár do Vídně*, *Noc nevěsty* a *Ucho*.

Před 170 lety, **21. 2. 1846**, se narodil **Svatopluk Čech** († 23. 2. 1908), český básník, prozaik, novinář a cestovatel, autor fantastických příběhů o panu Broučkově, které se staly předlohou Janáčkovy opery *Vlčety páně Broučkovy*.

Před 100 lety, **28. 2. 1916**, zemřel **Henry James** (* 1843), americký spisovatel, který žil od roku 1876 trvale v Anglii; svými psychologickými romány, novelami a povídkami ovlivnil moderní prózu; v češtině vyšlo jen několik novel a povídek (*Daisy Millerová*, *Washingtonovo náměstí*, *Utažení šroubu*, *Co všechno věděla Maisie*, *Listiny Aspernovy*, *Mistrova lekce*), výbor *Strašidelné příběhy*, cestopisné knihy *Italské hodiny* a *Malá cesta po Francii* a z velkých románů pouze *Portrét dámy*; nevydané tak stále zůstávají důležité romány jako *Evropané*, *Bostoňanky*, *Vyslanci*, *Křídla holubice* nebo *Zlatá číše*.

Jak reagují švédské knihovny na světovou uprchlickou krizi

Ocitli jsme se v největší krizi po druhé světové válce a musíme se k tomu nějak postavit. Je to velice těžké, problémy jsou gigantické a neexistuje žádné rychlé a jednoduché řešení. Nemáme je samozřejmě ani my ve Švédsku a o otázce se denně diskutuje. Mezitím už v loňském roce do Švédska přijelo přes 160 000 uprchlíků a většina z nich zažádala o azyl. Pokud uprchlíci nechtějí o azyl požádat (a tedy se zaregistrovat), stávají se z nich takzvaní „bezpapíroví“ uprchlíci, kteří žijí mimo společnost.

Knihovny vždy hrály důležitou a zásadní roli ve všech krizích, protože poskytují kulturní a jazykové mosty – a dělají to už tisíce let (ve východním Středomoří se stalo město Soluň největším vzdělávacím centrem právě díky velkému množství knihoven). Obzvláště důležitou roli by měly knihovny hrát v případě politických a náboženských menšin – například sefardští Židé, kteří byli v 15. století vyhnáni křesťany ze Španělska a Portugalska, se stali spolutvůrci a zachránci hodnotné středověké islámské kultury, protože překládali z arabštiny do latiny a řečtiny.

Pro tyto uprchlíky se už tenkrát staly knihovny hlavním a nejdůležitějším místem setkávání. Hrály dvojí roli – částečně zachovávaly jejich jedinečné kultury, ale působily také jako katalyzátor pro integraci do nové společnosti. S pomocí knihoven založili tyto uprchlíci novou identitu, která jednak zachovala jejich historii, ale zároveň jim pomohla přijmout novou kulturu a přizpůsobit se novým podmínkám.

Knihovny ve Švédsku se snaží zabraňovat rasismu a růstu extremistických nálad ve společnosti různými způsoby. Knihovny a knihovníci se zúčastňují všech akcí a kampaní na pomoc uprchlíkům a proti rasismu – například v severském Västernorrlandu se uskutečnila akce *Knihovny proti rasismu*. Nebo založí miniknihovnu, kde si mohou uprchlíci vypůjčit knihy ve svém jazyce (tento projekt sponzorovala firma BTJ, která nabízí knihy v 36 jazycích, zajišťuje jejich katalogizaci a jiné knihovnické služby). Na knihovnickém a knižním veletrhu v Göteborgu v září bylo možné zúčastnit se různých seminářů, na kterých se diskutovalo mimo jiné o snížené toleranci ve společnosti, která nastoupila po počátečním nadšení.

Toto jsou knihovny jako celek, ale skoro každá, i sebemenší knihovna se snaží nějakým způsobem pomoci. Například v obci Värmdö u Stockholmu se knihovna rozhodla vypustit požadavek rodného čísla – toto číslo je nutné, aby si každý ve Švédsku (nejenom švédští občané) mohl v knihovně zadarmo média vypůjčit. Takový požadavek bránil „bezpapírovým“ uprchlíkům v přístupu k půjčování knih a dalších médií. Knihovna v Gävle zase zřídila jazykovou kavárnu, kde se noví přistěhovalci mohou potkat se švédskými občany a procvičovat novou řeč. Knihovna na stockholmském předměstí Sättra dává svým uživatelům možnost stát se jazykovým přítelem a pomoci někomu individuálně. Řada knihoven zařazuje besedy a pomáhá s překlady tam, kde uprchlíci chtějí vyprávět o svých zážitcích a zkušenostech. Pokud nemluví anglicky a nemohou se vůbec porozumět, existuje národní webová stránka KomHIT (přijďte sem), kde se využívá k porozumění obrázků. Existují dvě sady fotografií ve třech jazycích (ve švédštině, angličtině a arabštině) – jedna sada se týká specifické situace uprchlíků, druhá je zaměřena na každodenní život.

Mnoho knihoven vyzývá na svých webových stránkách všechny obyvatele města či obce a organizuje různé formy pomoci. Například knihovna v Göteborgu má jednu webovou stránku s konkrétními tipy, nápady a radami, jak pomáhat, a s odkazy, kde najít další informace.

Knihy a knihovny samozřejmě nejsou řešením všech problémů, ale mohou být jedním z dílků skládačky a důležitým zdrojem při dlouhodobé snaze pomoci uprchlíkům, kteří ztratili všechno při hledání nového života.

Na každou situaci můžeme pohlížet mnoha způsoby – v uprchlících můžeme například vidět nové konzumenty a nové daňové poplatníky (těch není nikdy dost), a třeba se můžeme i podívat, o kolik se díky přistěhovalcům navýší počet návštěvníků a uživatelů knihoven.

Hlavní je, abychom nezůstali lhostejní a nepřestali se namáhat *kvůli hádce v daleké zemi mezi národy, o nichž nevíme nic*¹.

1 Pozn. autorky článku: Chamberlain v legendárním rozhlasovém projevu komentoval Mnichovskou dohodu/zradu z roku 1938, ve které se zástupci čtyř zemí (Velká Británie, Francie, Německo a Itálie) dohodli, že Československo musí do 10. října postoupit pohraniční území obývané Němci (Sudety). V projevu se zlobí, že přípravy na válku jsou nutné „kvůli hádce v daleké zemi mezi národy, o nichž nevíme nic“.

Cílem loňského výzkumu mezi 480 tureckými knihovnicí bylo zmapovat perspektivy veřejných knihoven v Turecku.

Výzkum byl rozdělen do šesti tematických okruhů (služby, celoživotní vzdělávání a gramotnost, technologie, ekonomika, uživatelé, budovy knihoven). Elektronický dotazník obsahoval 62 otázek, návratnost dotazníků byla 38 %. Výsledky ukazují, že knihovníci jsou optimističtí – podle jejich mínění projdou veřejné knihovny významnými změnami v souvislosti s rozvojem informačních technologií, ale udrží si své základní funkce. Turečtí knihovníci kladou velký důraz na sociální roli knihovny, zásadní je podle nich zachování pozitivních hodnot, které knihovny představují v oblasti vzdělávání, kultury a budování komunity. Důležité pro budoucnost knihoven je jejich zapojení do tvorby a zpřístupnění digitálních zdrojů informací. Podle řady průzkumů oceňují obyvatelé Turecka důležitost knihoven, přesto zároveň dochází k poklesu využívání jejich služeb. Důvodem je větší rozšíření internetu a nových komunikačních technologií, rozvoj e-knih a jednoduché způsoby, jak získat (i nelegálně) informace. Odborníci odhadují, že jednou z možností, jak zmenšit digitální propast, bude rozšíření celoživotního učení právě ve veřejných knihovnách.

(*IFLA Journal* – Volume 41, December 4/2015, s. 336 až 352)

Bavorská státní knihovna získala v letech 1987 až 1994 cca 400 starodávných svitků, které pocházejí z říše legendární královny ze Sáby.

V Evropě existuje okolo 340 podobných starověkých textů, veřejnosti bylo do dnešních dnů představeno na 350 svitků. Další tisíce nezpracovaných rukopisů leží v Jemenu. Písemnosti, které vznikly zhruba 1000 let př. n. l., jsou psané v sabelštině, mrtvém jazyce patřícím do jihosemitské větve. Národ Sabejců žil v oblasti Jemenu od počátku 1. tisíciletí př. n. l. až do 6. století n. l. V psané podobě tento jazyk používaly i další národy sídlící ve starověku na území dnešního Jemenu. Civilizace Sabejců byla velmi vyspělá a vymyslela např. geniální zavlažovací systém, ovšem řada jejích písemných dokumentů zůstává nerozluštěna. Na celém světě existuje v současnosti jen asi tucet odborníků, kteří mohou sabejské texty rozklíčovat – ti to výzkumníci pocházejí především z Francie a Německa. Do výzkumu

textů se díky projektu Jenské univerzity a Bavorské státní knihovny v letech 2002–2009 zapojili přední orientalisté. Projekt upravil některé pracovní hypotézy, zhodnotil obsah textů a jejich časové zařazení. Starověké texty psané na dřevě jsou velmi důležité historické prameny, které dokládají způsob každodenního života Sabejců v oblasti Mezopotámie, kolébky civilizace. Význam svitků je srovnatelný s egyptskými papiry, a tak je mnichovská kolekce významným zdrojem poznatků o této málo známé starověké civilizaci.

(*Bibliotheks Magazin* – Nr. 3/2015, s. 23–32)

Slovenská národní knihovna vynakládá velké úsilí v oblasti marketingu elektronických informačních zdrojů, aby se stala pro své uživatele moderní informační institucí, která reaguje na potřeby vzdělávání a vědy.

Současná knihovna musí být v první řadě online dostupná a aktivní v přístupu k uživatelům. Knihovna má vypracovaný marketingový plán propagující a podporující její činnost a knihovnicko-informační služby. Plán se zaměřuje i na uspokojování individuálních potřeb uživatelů. V první řadě je třeba aktivně využívat tištěná, elektronická a komunikační média a uskutečňovat vlastní prezentace a výstavy. Knihovna vydává publikace a sestavuje přehledné informační materiály a letáky. Nezapomíná ani na kampaně zaměřené na podporu čtení a zvyšování gramotnosti a pravidelně se prezentuje na knihovních veletrzích. Neméně důležitá je i webová stránka knihovny, její propojení s příbuznými webovými stránkami a portály. Zajímavé je i zakládání skupin a získávání „přátel“ knihovny. Z hlediska propagace knihovny je také důležité její uvedení ve veřejných adresářích, prospěšné jsou aktivity zaměřené na prosazování zájmů knihovny ve spolupráci s místní komunitou. Slovenská národní knihovna propaguje svoje služby i prostřednictvím sociálních sítí. Nejpopulárnější je Facebook, který má na Slovensku 2,2 milionu uživatelů. Právě Facebook je nejvhodnější platformou pro marketing, protože poskytuje široké možnosti komunikace s fanoušky a podává údaje o jejich aktivitě. Slovenská národní knihovna má již přes 1000 fanoušků – a stále přibývají. Využívá i LinkedIn a Twitter, kde komunikuje zejména s mladou generací.

(*Knižnica* – ročník 16, číslo 3/2015, s. 27–30)

Redakčně kráceno

Připravil **ROMAN GIEBISCH**

KNIHOVNICTVÍ

Teorie. Řízení a organizace

BALKOVA, Irina Viktorovna. Spravočnoje posobie bibliotekarja: bibliotekovedenje, bibliografija, bibliotečno-informacionnoje obsluživanje. [Příručka knihovníka: knihovnictví, bibliografie, knihovnicko-informační služba.] Moskva: Paškov dom, 2014. 341 stran.

ISBN 978-5-7510-0637-2 Oz T 239475

Libraries change lives. [Knihovny mění život.] Woluwe-Saint-Lambert: Reading & Writing Foundation, 2015. 55 stran: barevné ilustrace, portréty.

Kff 9.813/B

RANKOV, Pavol. Znalostní pracovník v informační společnosti. V Opavě: Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, Ústav informatiky, 2014. 152 stran: ilustrace.

ISBN 978-80-7510-123-5 Kr 9.818/B

Organizace knihovnických fondů

BERGER, Sidney E. Rare books and special collections. [Vzácné knihy a speciální sbírky.] London: Facet, 2014. xxii, 537 stran: ilustrace.

ISBN 978-1-78330-015-0 Oaah 40.088

WANNER, Michal. Základní pravidla pro zpracování archiválií / kolektiv pracovníků pod vedením Michala Wanner. 2., opravené a rozšířené vydání. Praha: Odbor archivní správy a spisové služby MV, 2015. 378 stran: tabulky.

ISBN 978-80-86466-78-1 Oaah 40.102

Sítě knihoven

Eesti Rahvusaramatukogu aastaraamat 2014. [Ročenka Národní knihovny Estonska 2014.] Tallinn: Eesti Rahvusaramatukogu, 2015. 26 stran: barevné ilustrace.

Taa 9.814/B

Knihovna města Olomouce / redaktor Lenka Prucková. Olomouc: Knihovna města Olomouce, 2014. 20 nečíslovaných stran: ilustrace.

ISBN 978-80-85061-63-5 Tec 9.810/B

Výroční zpráva za rok 2014. Ústí nad Labem: Severočeská vědecká knihovna, 2015. 12 nečíslovaných stran: barevné ilustrace.

ISBN 978-80-7055-207-0 Ta 9.796/B

Služby knihoven

BOLLMANN, Stefan. Ženy a knihy: vášeň s následky / z německého originálu Frauen und Bücher

... přeložila Nina Fojtů. Brno: Host, 2015. 349 stran: ilustrace, portréty, faksimile.

ISBN 978-80-7491-410-2 Sf 40.181

RANKIN, Carolyn a Avril BROCK. Library services from birth to five: delivering the best start. [Knihovnické služby od narození do pěti: poskytování nejlepšího startu.] London: Facet Publishing, 2015. xxv, 326 stran: ilustrace.

ISBN 978-1-78330-2 Sbc 40.086

SACHARENKOVA, R. S. a O. M. URŽUMOVA. Specialist knižního trhu: kreativnost profesii: idej, metodik, dejstvija. [Odborník knižního trhu: kreativita profese: nápady, metodiky, činnosti.] Moskva: Libereja-Bibinform, 2014. 128 stran: ilustrace. Bibliotekar' i vremja. XXI vek: 100+100 vypuskov; no. 154.

ISBN 978-5-8167-0064-1 Se 9.728/B

KNIHOVĚDA

ČADA, Karel. Chránit / nechránit, to je otázka: výsledky výzkumu a vývoje, jejich ochrana a komercializace. Plzeň: Alevia, 2014. 320 stran.

ISBN 978-80-905538-0-4 Xd 40.189

Lexikon des gesamten Buchwesens: LGB 2. Band 9, Lieferung 69/70, Register zu Bänden 1 bis 8. [Lexikon knižní kultury. Sv. 9, č. 69/70, Rejstřík k svazkům 1–8.] 2., völlig neu bearbeitete Auflage. Stuttgart: Anton Hiersemann, 2015. Strana 321 až 480.

ISBN 978-3-7772-1518-1 X 40.211

LYONS, Martyn. Books: a living history. [Knihy: živoucí historie.] London: Thames & Hudson, 2011. 224 stran: ilustrace (převážně barevné), faksimile, portréty.

ISBN 978-0-500-29115-3 Xa 40.221

BIBLIOGRAFIE

Istoriko-bibliografickije issledovanija: sbornik naučnych trudov. Vypusk 12. [Historicko-bibliografické výzkumy: sborník vědeckých prací. Sv. 12.] Sankt-Peterburg: Rossijskaja nacional'naja biblioteka, 2013. 224 stran.

ISBN 978-5-8192-0451-1 Bd T 234795

JEREMENKO, I. P., red. Bibliografickij učet v Rossijskoj Federacii. [Bibliografická kontrola v Ruské federaci.] Moskva: Paškov dom, 2014. 144 stran.

ISBN 978-5-7510-0631-0 Bcb T 239474

Z POKLADŮ... Výběr z rubriky ČTENÁŘE 2014–2015

1. Rukopis Práva saszká z fondu Parlamentní knihovny ČR
2. Katalog sbírky drážďanské galerie (1806) z fondu Knihovny Národní galerie v Praze
3. Rozhlasová periodika z fondu Knihovny Českého rozhlasu
4. Orbis pictus (J. A. Komenský) z fondu Pedagogické knihovny J. A. Komenského
5. Původní šelakové desky s ozdobným albem z audiotéky Institutu umění – Divadelního ústavu
6. Z fondu západních literatur Knihovny Ústavu pro českou literaturu AV ČR
7. Evangeliář zábrdovický z fondu Vědecké knihovny v Olomouci

1 2 3

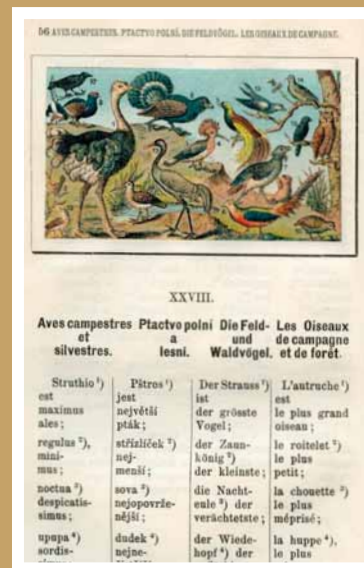
4 5 7

6

Své poklady dosud na stránkách Čtenáře prezentovaly:

Parlamentní knihovna ČR, Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem, Institut umění – Divadelní ústav, Pedagogická knihovna J. A. Komenského, Národní lékařská knihovna, Knihovna Českého rozhlasu, Památník národního písemnictví, představily se sbírkové fondy v knihovnách muzeí a galerií, speciální sbírky v muzejních knihovnách, následovala Knihovna Národního muzea, Knihovna Slezského zemského muzea, Knihovna Národního filmového archivu, Knihovna Západočeského muzea v Plzni, Knihovna Národní galerie v Praze, Vědecká knihovna v Olomouci, Knihovna Ústavu pro českou literaturu AV ČR...

... PŘIDÁTE SE TAKÉ?

Projekt *Už jsem čtenář*

Knížka pro prvňáčka 2015/2016

HARMONOGRAM PROJEKTU:

- **vyhlášení projektu**
– listopad 2015
- **konec příjmu přihlášek**
– 31. 1. 2016
- **konečný termín zaslání
vyhodnocení projektu**
– 30. 4. 2016
- **distribuce knih**
– druhá polovina května 2016
- **slavnostní ukončení
projektu v Praze**
– první týden v červnu 2016
- **slavnostní předávání knih
v regionech**
– do konce června 2016

skip

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR vyhláší osmý ročník projektu na podporu čtenářské gramotnosti *Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka*. Jeho cílem je rozvoj čtenářských návyků žáků již od prvního ročníku školní docházky. Do projektu přihlašuje letošní žáci prvních tříd základních škol veřejná knihovna ve spolupráci se školami v místě působnosti knihovny. Veřejná knihovna musí být institucionálním členem SKIP ČR.

Knihovna, která žáky do projektu přihlašuje, s nimi pracuje nad rámec obvyklých knihovnických činností. V období od **prosince 2015 do května 2016** připraví pro prvňáky nejméně jednu návštěvu knihovny a uspořádá další akce vedoucí k rozvoji zájmu o četbu (společná čtení, besedy s tvůrci knih, výstav apod.).

Odměnou za úspěšné absolvování projektu je pro děti knížka pro prvňáčka – původní česká novinka, která byla napsána a ilustrována výhradně pro účastníky projektu a kterou nelze v běžné knihkupecké síti minimálně tři roky koupit. **Ve školním roce 2015/2016 je to kniha spisovatelky Kláry Smolíkové a ilustrátorky Báry Buchalové *Knihozrouti*.**

Veškeré nové informace o průběhu projektu budou průběžně uveřejňovány na webu SKIP a rozesílány prostřednictvím elektronické konference Andersen.